

PŘEHLED JUDIKATURY

z oblasti zdravotnictví II Odpovědnost ve zdravotnictví

Sestavil

JAN MACH

JUDIKATURA

PŘEHLED JUDIKATURY

z oblasti zdravotnictví II

PŘEHLED JUDIKATURY

z oblasti zdravotnictví II

Odpovědnost ve zdravotnictví

Sestavil
Jan Mach

JUDIKATURA

Vzor citace: Mach, J.: Přehled judikatury z oblasti zdravotnictví II. Odpovědnost ve zdravotnictví. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 546.

Právní stav citované judikatury byl uzavřen ke dni 30. 9. 2011.

© Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012

ISBN: 978-80-7357-739-1

Všechny naše publikace si můžete objednat na adrese:
Wolters Kluwer ČR, a. s., U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3
tel.: 246 040 400, fax: 246 040 401, email: obchod@wkcr.cz, www.wkcr.cz

PŘEHLED JUDIKATIVY z oblasti zdravotnictví II

Odpovědnost ve zdravotnictví

Úvodem	9	10. K důkaznímu břemenu v případě odpovědnosti za škodu způsobenou povahou použitého přístroje nebo věci	48
Seznam použitých zkratk	10	11. K přípustnosti dovolání v případě neprovedení navrženého důkazu revizním znaleckým posudkem	51
ČÁST PRVNÍ			
OBČANSKOPRÁVNÍ A SPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST			
11			
I. Odpovědnost za porušení právní povinnosti	11	12. K odpovědnosti za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci v případě nákazy hepatitidou	54
1. K otázce rovnosti zbraní a důkazního břemene ve sporech mezi lékaři a pacienty. K mlčenlivosti lékaře v případě kontaktů pacienta s virem HIV	11	13. K podmínkám odpovědnosti za škodu způsobenou povahou použitého přístroje nebo věci v případě endoskopické polypektomie	57
2. K porušení právní povinnosti při poskytování zdravotní péče a zavinění	17	III. Porušení prevenční povinnosti dle § 415 občanského zákoníku	63
3. K počátku běhu subjektivní promlčecí lhůty v případě škody na zdraví způsobené lékařským zákrokem	21	14. K podmínkám porušení prevenční povinnosti zdravotnickým personálem při nepředvídaném jednání rodičky ..	63
4. K otázce solidární odpovědnosti při škodě na zdraví způsobené jednak fyzickým napadením, jednak nesprávným postupem při léčbě poškozeného	24	15. K odpovědnosti zdravotnického zařízení v případě nezaviněného a nepředvídaného jednání pacienta uzavřeného psychiatrického oddělení	68
5. K odpovědnosti za zdravotní péči ve výkonu trestu odnětí svobody	28	IV. Odškodnění bolestného a ztížení společenského uplatnění	73
6. K přípustnosti dovolání v důsledku neprovedení navrženého důkazu – znaleckého posudku. K odpovědnosti za neprovedení testu na lymfskou boreliózu	32	16. K výši odškodnění za ztížení společenského uplatnění v případě odumření dříve fungující ledviny v důsledku chybného lékařského zákroku	73
7. K odpovědnosti za škodu v případě trestného činu neposkytnutí pomoci spáchaného lékařem	35	17. Ke zvýšení odškodnění za ztížení společenského uplatnění v případech hodných mimořádného zřetele	80
8. K ústavně konformnímu výkladu a hodnocení důkazů při prokazování příčinné souvislosti mezi lékařským pochybením a následkem	39	18. K mimořádnému zvýšení náhrady škody za ztížení společenského uplatnění. K nesprávnému označení žalovaného	87
II. Objektivní odpovědnost dle § 421a občanského zákoníku	46	19. K otázce, kdy lze z hlediska ztížení společenského uplatnění považovat stav poškozeného za ustálený	93
9. Škoda způsobená v důsledku lékařského zákroku okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci	46		

V. Právo na ochranu osobnosti	100
20. K právu na náhradu nemajetkové újmy v penězích v případě úmrtí blízké osoby zaviněné zdravotnickým zařízením	100
21. K ochraně osobnosti a patologickému nálezu na vaječnících	103
22. K neoprávněné kritice lékaře a právu na ochranu osobnosti	107
23. K vyšetření v psychiatrické léčebně za účelem určení diagnózy bez souhlasu pacienta a ochraně osobní svobody . .	114
24. K odpovědnosti za nedostatečné informování pacienta	117
25. K posuzování zákonných lhůt při rozhodování o přípustnosti držení pacienta v ústavní péči bez souhlasu .	121
VI. Správní odpovědnost ve zdravotnictví	131
26. Ke kompetencím správního orgánu resp. soudu ve věcech nahlížení do zdravotnické dokumentace	131
27. K nahlížení do zdravotnické dokumentace	137
28. K oprávnění České lékařské komory vydávat osvědčení k výkonu funkce vedoucího lékaře a primáře	140
29. K problematice povinného očkování	146
VII. Znalecké posudky z oboru zdravotnictví	155
30. K rozporu mezi znaleckým posudkem a odbornými posudky – listinnými důkazy v občanskoprávním řízení . . .	155
31. Ke znaleckému posudku předloženému jednou ze stran v občanskoprávním řízení	160
32. Hodnocení znaleckého posudku soudem	162
33. K náležitostem znaleckého posudku a rozporům	164
34. K vyloučení znalce	169
35. K ověřování závěrů znaleckého posudku soudem	169
36. K povaze rozhodnutí soudu o znalečném	171

VIII. Promlčení nároku na náhradu škody	174
37. Námitka promlčení v rozporu s dobrými mravy v případě škody na zdraví	174
38. K počátku běhu subjektivní promlčecí lhůty v případě škody na zdraví způsobené lékařským zákrokem	186
IX. Odpovědnost v právních vztazích zdravotnických zařízení a zdravotních pojišťoven	187
39. K otázce bezdůvodného obohacení zdravotní pojišťovny, pokud provozovatel zdravotnického zařízení nesplňoval podmínky pro jeho provozování	187
40. K problematice paušálních náhrad za poskytnutou zdravotní péči hrazenou ze zdravotního pojištění . . .	190
41. K podmínkám zvýšení úhrady zdravotní péče hrazené ze zdravotního pojištění	193
42. K povinnosti zdravotní pojišťovny uhradit nesmluvnímu zdravotnickému zařízení zdravotní péči. K pojmu nutná a neodkladná péče	200
43. K právním důsledkům absence dohody o výši úhrady zdravotní péče mezi zdravotnickým zařízením a zdravotní pojišťovnou	208
44. K přečerpání limitů úhrady zdravotní péče v případech, kdy je třeba pojištěnci poskytnout nutnou a neodkladnou péči	214
45. Překročení limitů finančních nákladů na tzv. lékovou preskripci	219

ČÁST DRUHÁ TRESTNÍ ODPOVĚDNOST 227

I. Nedbalostní trestné činy	227
46. K pojmu <i>non lege artis</i>	227
47. K trestněprávní kvalifikaci v případě neposkytnutí pomoci lékařem a úmrtí pacienta	232
48. K vědomé nedbalosti ortopeda, pokud včas nezajistil chirurgické	

	konzilium. K hodnocení znaleckých posudků soudem a odbornosti znalců . . .	237
49.	K podmínkám příčinné souvislosti mezi přeceněním vlastních schopností a možností lékaře a úmrtím	243
50.	K přiměřenosti testu zákazu činnosti ukládanému lékaři za odborné pochybení	250
51.	K příčinné souvislosti a zavinění z nedbalosti v případě záměny párového orgánu (ledviny)	256
52.	Ústavní soud k chybnému zápisu do zdravotnické dokumentace, který vedl k odnětí méně nemocné ledviny. K příčinné souvislosti mezi chybným zápisem ve zdravotnické dokumentaci a následkem	262
53.	K podmínkám nevědomé nedbalosti v případě chybné diagnózy a chybného léčebného postupu	269
54.	K odpovědnosti vedoucího operačního týmu a zdravotní sestry za ponechání roušky v těle pacienta	273
55.	K posuzování postupu <i>non lege artis</i> a podmínkám příčinné souvislosti mezi nesprávným postupem lékaře a následkem	281
56.	K příčinné souvislosti mezi pochybením lékaře a úmrtím, ke kterému přispěly i další okolnosti . .	291
57.	K problematice nedostatečného monitorování ozev plodu v případě suspektního nálezu CTG záznamu . . .	298
58.	K posuzování příčinné souvislosti mezi pochybením lékaře a následkem, ke kterému přispěl též chybný postup jiných lékařů, poskytujících navazující péči. K otázce počátku běhu promlčecí lhůty při časovém odstupu mezi jednáním a následkem (účinkem)	301
59.	K promlčení trestního stíhání v případě stanovení méně přísné právní kvalifikace odvolacím soudem	308
60.	K míře odpovědnosti podřízeného a nadřízeného lékaře ve službě. K ukládání trestu lékaři za odborné pochybení spáchané z nedbalosti	310
61.	K posuzování nedbalosti lékaře s první atestací a jeho konzultace s lékařem konajícím příslužbu	326
62.	K odpovědnosti lékařského dozoru na výcvikovém kursu studentů. Ke gradaci příčinné souvislosti v případě zanedbání povinností lékaře	332
63.	K podmínkám příčinné souvislosti mezi chybným postupem gynekologa a smrtí plodu. K právnímu hodnocení následku – smrti nenarozeného plodu	345
64.	K posuzování odpovědnosti staršího lékaře – vedoucího služby za léčbu pacientky, o kterou jinak pečuje podřízený mladší lékař	353
II. Trestný čin neposkytnutí pomoci . .		360
65.	K trestnému činu neposkytnutí pomoci spáchanému lékařem pohotovostní služby	360
66.	K odpovědnosti lékaře za neposkytnutí pomoci v případě prodlení se zákrokem	364
67.	K odpovědnosti lékaře zdravotnické záchranné služby pro trestný čin neposkytnutí pomoci. K povaze doporučení odborné společnosti ČLS JEP (standardu) oproti závaznému stanovisku České lékařské komory	371
III. Ochrana osobních údajů		392
68.	K významu protiústavních a protizákonných vad řízení při existenci dostatku jiných ústavně konformních a zákonných důkazů pro odsouzení. K povinné mlčenlivosti ve zdravotnictví	392
69.	K právu na ochranu osobních údajů a zpřístupnění zdravotnické dokumentace poškozeného trestným činem znalci pro účely trestního řízení	394
IV. Znalecké posudky v trestním řízení		402
70.	K ústavně konformnímu řešení rozporu mezi znaleckými posudky v trestním řízení	402

71.	K situaci, kdy existuje v trestním řízení více znaleckých posudků a nepodaří se odstranit mezi nimi rozpory	402	80.	K trestnosti šíření toxikomanie lékařem předepisujícím pacientům léky obsahující omamnou a psychotropní látku	453
72.	K odbornosti znalce při posuzování, zda postup lékaře byl <i>lege artis</i>	403	81.	Ke spolupachatelství lékaře při výrobě omamných a psychotropních látek a jedů formou nepřímého úmyslu	457
73.	K úloze konzultanta při vypracování znaleckého posudku	407	VII. Trestný čin vraždy spáchaný zdravotníkem	468	
V. Některé úmyslné trestné činy	408				
74.	K trestnému činu podvodu v souvislosti s vykazováním zdravotních výkonů a předepisováním léčivých přípravků. Ke škodě způsobené zdravotní pojišťovně předepisováním léčebných přípravků jiným osobám než uvedeným na receptu	408	82.	K případům neindikovaného a nedůvodného podávání léčivého přípravku zdravotníkem v úmyslu poškodit pacienty. K odpovědnosti zaměstnavatele za úmyslnou trestnou činnost zaměstnance	468
75.	K trestní odpovědnosti lékaře nemocnice určeného pro styk se zdravotními pojišťovnami za nesprávně vykázané zdravotní výkony (ambulantní výkony byly vykázaný jako hospitalizační)	415	83.	K ústavně právní stránce případu vražd spáchaných zdravotníkem	498
76.	K vykazování zdravotních výkonů, které nemají oporu ve zdravotnické dokumentaci a trestnému činu podvodu	421	84.	K odpovědnosti ředitele nemocnice za neoznámení trestného činu	501
77.	K vykazování neprovedených zdravotních výkonů zdravotnickým zařízením zdravotní pojišťovně	432	VIII. Některé další aspekty trestní odpovědnosti ve zdravotnictví	505	
78.	K fiktivnímu předepisování a účtování léků a ortopedických pomůcek – odpovědnost lékaře a lékárníka. K přípustnosti dovolání v případech svévolného hodnocení důkazů a porušení práva na spravedlivý proces	435	85.	Ke zpronevěře spáchané zubním lékařem nevrácením zálohy na protetické práce, které nebyly provedeny v důsledku změny lékaře pacientem	505
VI. Trestná činnost související s návykovými látkami	448	86.	Odmítnutí léčby dítěte zákonným zástupcem a trestní odpovědnost	508	
79.	K trestnímu postihu výroby a distribuce drog. K pojmu organizovaná skupina	448	87.	K přijímání úplatků posudkovým lékařem	516
			88.	K zásadě krajní úlohy trestní represe při posuzování nedbalostních činů ve zdravotnictví. K neoprávněné sterilizaci a právní odpovědnosti	527
			Přehled uveřejněných judikátů podle právníků předpisů	531	
			Věcný rejstřík	540	

PŘEHLED JUDIKATURY z oblasti zdravotnictví I Odpovědnost ve zdravotnictví

Sestavil
Jan Mach

Úvodem

Předkládaný přehled judikatury obsahuje nálezy Ústavního soudu a rozhodnutí Nejvyššího soudu i nižších soudů vydané v oblasti právní odpovědnosti ve zdravotnictví především za posledních pět až deset let.

Občanskoprávní část, ve které jsou uvedena současně i některá rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, obsahuje rozhodnutí, která nejsou omezena na právní závěry, ale je z nich zřejmý celý skutkový děj i způsob, jak jej posuzovaly soudy jednotlivých stupňů. Judikatura se vztahuje k problematice odpovědnosti za porušení právní povinnosti, případně prevenční povinnosti ze strany zdravotnického zařízení, objektivní odpovědnosti v případě škody způsobené povahou použitého přístroje, léku či jiné věci, k výši odškodňování za bolest a ztížení společenského uplatnění, k problematice ochrany osobnosti a právu na náhradu nemajetkové újmy v penězích v případě zásahů do rodinného života, soukromí, ale též v případě neoprávněné difamující kritiky lékaře v médiích. Samostatná kapitola pojednává o problematice znaleckých posudků z oboru zdravotnictví a obsahuje řadu rozhodnutí v této oblasti. Dále zde najdeme rozhodnutí týkající se povinného očkování, odpovědnosti za nedostatečné informování pacienta, promlčení nároku na náhradu škody a pojmu nutná a neodkladná péče. Poslední kapitola je věnována právním vztahům zdravotních pojišťoven a zdravotnických zařízení, zejména otázce úhrad poskytnuté zdravotní péče, uplatňování regulačních mechanismů, včetně zásadního nálezu Ústavního soudu a rozhodnutí Nejvyššího soudu k této problematice z roku 2011.

Trestní část zahrnuje judikaturu k problematice pojmu *lege artis*, příčinné souvislosti mezi chybným postupem lékaře a následkem na zdraví či životě pacienta, odpovědnosti členů operačního týmu, zejména v případě ponechání roušky či jiného cizího prvku v operačním poli, otázkám přiměřenosti trestů ukládaných lékařům v trestním řízení a k problematice neposkytnutí pomoci. Jednotlivá rozhodnutí posuzující případy trestní odpovědnosti lékařů rovněž nejsou krácena a jsou uvedeny nejen právní závěry Nejvyššího soudu či Ústavního soudu, ale celý předcházející skutkový děj. Každá trestní kauza,

která vyústila v příslušný judikát, je tak uvedena v celé šíři a jde vlastně o řadu velmi zajímavých soudních případů z lékařského prostředí.

Tato publikace je určena lékařům a dalším zdravotníkům, právníkům zabývajícím se problematikou medicínského práva, náhrady škody, ochrany osobnosti a trestní odpovědnosti ve zdravotnictví, manažerům zdravotnických zařízení i zájemcům o tuto problematiku z řad laiků.

Autor

Seznam použitých zkratek

Zkratky citovaných pramenů:

ASPI JUD	pořadové číslo judikátu v systému ASPI
SbNS	Sbírka rozhodnutí Nejvyššího soudu
SbNSS	Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu
SbÚS	Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu
SoJ	Soudní judikatura

Zkratky citovaných právních předpisů:

Listina	usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
obč. zák.	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
s. ř. s.	zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
tr. řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
tr. zák.	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, účinný do 31. 12. 2009
TZ	zákon č. 40/2009 Sb, trestní zákoník, účinný od 1. 1. 2010
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

OBČANSKOPRÁVNÍ A SPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

I.

Odpovědnost za porušení právní povinnosti

1. K otázce rovnosti zbraní a důkazního břemene ve sporech mezi lékaři a pacienty.
K mlčenlivosti lékaře v případech kontaktů pacienta s virem HIV

čl. 2, 6, 8 Úmluvy

Princip rovnosti zbraní znamená, že každá strana musí v průběhu soudního sporu, který zahrnuje protikladné osobní zájmy, dostat příležitost prezentovat svůj případ – včetně důkazů – za podmínek, které ji nestaví do zásadní nevýhody oproti její protistraně (viz *Dombo Beheer B. V. proti Nizozemí*, § 33, a *Hämäläinen a další proti Finsku*). Z toho však nevyplyvá obecné právo přesunutí důkazního břemene na druhou stranu.

Soud z pohledu podrobného přezkoumání této otázky frankfurtským odvolacím soudem již shledal výše, že ustanovení německého občanského práva vztahující se k nárokům na náhradu škody stěžovatelky byly interpretovány a použity ve smyslu Úmluvy. Zadržování nebo zničení lékařských záznamů nemohlo mít dopad na výsledek řízení, vzhledem k tomu, že ke zjištění této skutečnosti došlo až po ukončení řízení o náhradu škody a lékařské záznamy byly k dispozici soudu v celém jejich průběhu. I s přihlédnutím k tomu, že pacienti mohou čelit těžkostem při prokazování, že lékařská péče způsobila utrpěnou škodu

(viz *Storck proti Německu*, § 162), Soud shledal, že stěžovatelka nebyla v zásadě nevýhodně postavení vůči obžalovanému, a tedy princip rovnosti boje byl naplněn.

Lékař si v pozici rodinného lékaře nesprávně vyložil svou povinnost lékařské péče vůči stěžovateli a přecenil svoji povinnost zachovat mlčenlivost, ke které byl vázán vůči jejímu příteli. Povinná mlčenlivost lékaře vůči pacientovi je omezena nebo musí být porušena, pokud je to třeba k ochraně vyšších hodnot. Tím, že neinformoval stěžovatelku o smrtelné hrozbě pro její zdraví, se dopustil pochybení v péči.

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 5. 3. 2009, *Věc Colaková a Tsakiridisovi proti Německu* (číslo stížnosti: 77144/01 a 35493/05)

Z odůvodnění:

[§ 1.–6. Průběh řízení před ESLP]

Ke skutkovému stavu:

I. Okolnosti případu

7. První stěžovatelka (dále jen „stěžovatelka“) byla narozena roku 1968 a žije ve Wiesbadenu.

8. V prosinci 1992 partner stěžovatelky zjistil, že má rakovinu nadledvinky

a AIDS. Informoval ji o tom, že má rakovinu, ale zamlčel informaci o AIDS.

9. Dne 21. 1. 1993 informoval o své nemoci jejich rodinného lékaře, ale přál si výslovně, aby informaci o AIDS nikomu nesdělával. Když byla dne 29. 1. 1993 stěžovatelka u lékaře na konzultaci, lékař ji neinformoval, že její partner trpí nemocí AIDS. Dne 22. 12. 1994 její partner zemřel. Při další návštěvě lékaře v březnu 1995 jí bylo sděleno, že její partner zemřel na AIDS.

10. V dubnu 1995 krevní testy ukázaly, že je stěžovatelka HIV pozitivní. Od roku 1995 nastoupila na antiretrovirální léčbu. Netrpí plně rozvinutým AIDS.

11. Stěžovatelka následně podala na lékaře žalobu o náhradu škody před Zemským soudem ve Wiesbadenu (*Landgericht*) v níž uvedla, že lékař pochybil, když ji neinformoval o skutečnosti, že její partner trpí nemocí AIDS a tím zabránil tomu, aby se před infekcí chránila.

12. Dne 28. 5. 1998 znalec jmenovaný soudem přezkoumal podrobnosti případu a řadu výsledků laboratorních testů a poté vypracoval znalecký posudek. Dle znalce je pravděpodobné, že se stěžovatelka nakazila virem HIV před datem 29. 1. 1993. Laboratorní testy z května 1995 společně s obecnými statistickými daty umožnily pouze velice hrubý odhad doby infekce. Znalec dále konstatoval, že na počátku roku 1993 nebylo v lékařské praxi obvyklé léčit ranou infekci HIV antiretrovirálními léky. Během ústního slyšení před zemským soudem znalec vyslovil názor, podle kterého je vysoce pravděpodobné, že se stěžovatelka nakazila dříve než v lednu 1993.

13. Zemský soud v Wiesbadenu, který měl k dispozici lékařské záznamy o první stěžovatelce a jejím posledním partnerovi,

zamítl žalobu dne 24. 2. 1999. Soud došel k závěru, že lékař nebyl povinen podat stěžovatelce informaci o infekci jejího partnera. S ohledem na povinnost zachování mlčenlivosti ve vztahu k partnerovi stěžovatelky by tuto povinnost mohl porušit pouze tehdy, pokud by to bylo považováno za jedinou možnost, jak ochránit stěžovatelku před nákazou. Zde nešlo o takový případ, poněvadž lékař důsledně poučoval partnera stěžovatelky o nezbytných krocích, které musí činit kvůli prevenci před šířením infekce a mohl věřit tomu, že se bude jeho radami řídit. Za těchto okolností nepovažoval zemský soud za nezbytné určit, zda je spojitost mezi nákazou stěžovatelky virem HIV a tvrzeným porušením povinnosti lékaře informovat ji o infekci jejího partnera.

14. Dne 5. 10. 1999 zamítl odvolací soud ve Frankfurtu (*Oberlandesgericht*) odvolání stěžovatelky. Na rozdíl od názoru krajského soudu, konstatoval odvolací soud, že lékař si v pozici rodinného lékaře nesprávně vyložil svou povinnost lékařské péče vůči stěžovatelce a přecenil svoji povinnost zachovat mlčenlivost, ke které byl vázán vůči jejímu příteli. Dle části 34 trestního řádu povinná mlčenlivost lékaře vůči pacientovi je omezena nebo musí být porušena, pokud je to třeba k ochraně vyšších hodnot. Tím, že neinformoval stěžovatelku o smrtelné hrozbě pro její zdraví, se dopustil pochybení v péči. Nicméně soud konstatoval, že lékař nejednal v přímém rozporu s lékařskými předpisy, ale pouze přecenil svoji povinnost mlčenlivosti při posuzování různých zájmů. Následně se vyjádřil, že jeho chování nemůže být kvalifikováno jako hrubé porušení povinnosti, které podle již existující judikatury Spolkového soudního dvora má za následek přenesení důkazního břemene při prokazování příčinné souvislosti mezi pochybením v lékařské péči a pozitivním výsledkem HIV testu první stěžovatelky.

S odvoláním na písemný posudek znalce jmenovaného prvoinstančním soudem v průběhu řízení, se odvolací soud domnívá, že stěžovatelka nebyla schopna prokázat, že se nakazila virem HIV po lednu 1993, v době kdy sám lékař byl informován o skutečnosti, že její partner je HIV pozitivní. Dle názoru znalce je pravděpodobnější, že již měla virus HIV před lednem 1993. Odvolací soud dále konstatoval, že není pochyb o vysoké kvalifikovanosti soudního znalce. Znalecký posudek byl dobře odůvodněný a vzal v úvahu příslušné vědecké publikace. Za těchto okolností odvolací soud nepovažoval za nutné vyslechnout si další znalecké posudky, jak bylo navrhováno stěžovatelkou. Soud dále konstatoval, že lékařská péče, která byla k dispozici v roce 1993 by nezměnila zdravotní stav stěžovatelky ani za předpokladu, že by o viru HIV byla informována v této době.

15. Dne 4. 4. 2000 Spolkový soudní dvůr (*Bundesgerichtshof*) zamítl odvolání stěžovatelky pro nedostatek vyhlídek na úspěch.

16. Dne 14. 11. 2000 Spolkový ústavní soud (*Bundesverfassungsgericht*) v tříčlenné porotě zamítl ústavní stížnost stěžovatelky.

17. V srpnu 2002 během dalších trestních řízení s lékařem, přednesl jiný znalec v oboru lékařství svůj názor ohledně HIV Státnímu zastupitelství ve Wiesbadenu. Přestože nesouhlasil s názorem prvního znalce, že je velmi pravděpodobná její nákaza virem před lednem 1993, znalec konstatoval, že dřívější datum nákazy nemůže být vyloučeno. V dubnu 1993 přerušil státní zástupce trestní stíhání s odůvodněním, že nemůže být nade vše pochybnost vyloučeno, že by se stěžovatelka nakazila virem HIV před lednem 1993. Odvolání stěžovatelky bylo zbytečné.

18. V září 2007 stěžovatelka požádala lékaře o předání veškeré lékařské dokumentace. Dne 5. 10. 2007 jí lékař oznámil, že zničil lékařské záznamy, u kterých vypršela lhůta stanovená pro jejich uchování.

Právní posouzení:

I. K tvrzenému porušení čl. 2 odst. 1 a 8 Úmluvy

22. Stěžovatelka se domnívá, že zamítnutí náhrady škody vnitrostátním soudem představuje porušení jejího práva na život. Odvolává se na čl. 2 odst. 1 Úmluvy, který zní takto: „Právo každého na život je chráněno zákonem“. Podpůrně se stěžovatelka odvolává na čl. 8 Úmluvy, který zní takto:

„Právo na respektování rodinného a soukromého života: 1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. 2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

1. Vyjádření stěžovatelky

23. Stěžovatelka má za to, že okolnosti případu spadají pod rozsah čl. 2 odst. 1 Úmluvy, poněvadž útok jejího bývalého přítele na její zdraví se rovná pokusu o vraždu. Poukázala dále na to, že by v důsledku tohoto útoku s největší pravděpodobností zemřela.

24. Ohledně merita její stížnosti stěžovatelka uvedla, že vláda nevydala jasná pravidla pro lékařskou profesi, která by stanovila, jak postupovat v případech, že pa-

cient odmítne sdělit informaci o své nakaže příbuzným. Současná právní úprava je nedostatečná pro řešení konfliktu zájmů. Stěžovatelka dále tvrdila, že odvolací soud ve Frankfurtu ve svém rozsudku ze dne 5. 10. 1999 neinterpretuje právní termín „hrubé zanedbání péče“ ve smyslu čl. 2 odst. 1 Úmluvy. Dále uvedla, že neinformování lékařem o nákaze jejího přítele virem HIV, jí zabránilo vyhledat léčení dříve, což je dalším závažným porušením jejího práva vyplývajícího z Úmluvy.

2. Vyjádření vlády

25. Vláda konstatovala na samém počátku, že stížnost stěžovatelky nespadá pod čl. 2 odst. 1 Úmluvy, protože její HIV pozitivní stav ji přímo neohrožoval na životě.

26. Dále vláda uvedla, že Spolková republika Německo splnila a plní své povinnosti podle čl. 2 odst. 1 Úmluvy k ochraně života a zdraví svých subjektů tím, že přijímá v rámci své jurisdikce adekvátní a přijatelná pravidla k ochraně všech osob proti HIV. V oblasti ochrany veřejného zdraví se vláda zaměřila na informování široké veřejnosti o rizicích a ochraně proti HIV. Dále Federální kancelář pro zdraví vydala doporučení pro lékařské profese.

27. Vláda dále konstatovala, že německé trestní právo zavedlo trestní odpovědnost osob, které dobrovolně nebo z nedbalosti nakazí jiného virem HIV, včetně trestní odpovědnost lékařů v určitých případech. Dále čl. 823 občanského zákoníku stanoví lékařům povinnost platit náhradu, pokud se jeho pacient nakazil virem HIV v důsledku jeho lékařské nedbalosti. Právní rámec, zejména čl. 34 trestního řádu, poskytuje přiměřené nástroje pro zvážení konfliktu zájmů v každém individuálním případě. Není možné závazným nařízením pokrýt všechny možné případy.

3. Právní posouzení soudem

28. Ohledně aplikovatelnosti čl. 2 odst. 1 Úmluvy Soud znovu zopakoval, že první věta tohoto článku požaduje, aby se stát nejenom zdržel „úmyslného“ zbavení života, ale také aby podnikl adekvátní kroky na ochranu životů těch, kteří spadají do jeho jurisdikce (viz *Francie proti Velké Británii*, § 88). Navíc povinnost státu podle čl. 2 vyžaduje efektivní nezávislý soudní systém, aby příčina smrti pacientů v péči lékařů mohla být určena a odpovědné osoby byly trestně stíhány (viz *Calvelli a Ciglio proti Itálii*, § 49).

29. Ovšem událost, která nevedla k úmrtí, může pouze ve výjimečných případech založit porušení čl. 2 Úmluvy (viz *Acar a další proti Turecku*, § 77; *Makaratzis proti Řecku*, § 51; *Tzekov proti Bulharsku*, § 40). Takovouto výjimečnou okolnost může představovat nevléčitelná nemoc. S ohledem na okolnosti současného případu Soud vychází z předpokladu, že současný případ vyvolává otázku, zda se jedná o právo na život stěžovatelky.

30. S ohledem na zvláštnosti lékařské nedbalosti Soud znovu zopakoval, že povinnost vyplývající z čl. 2 Úmluvy je naplněna, pokud právní systém umožní oběti nápravu u občanskoprávního soudu, samostatně nebo ve spojení s poskytnutím nápravy u trestního soudu, umožňující založit odpovědnost lékařů a odpovídající občanskoprávní odškodnění v podobě náhrady škody (viz *Calvelli a Ciglio*, § 51).

31. Na počátku Soud upozornil na skutečnost, že stěžovatelka se nepře o to, zda vláda vydala všeobecná pravidla pro informování veřejnosti a pro lékařské profese s cílem zajistit předcházení šíření viru HIV. Soud dále poukázal na to, že vnitrostátní právo poskytuje možnost podat žalobu na náhradu škody u občanskoprávního

soudu podle čl. 823 a 847 občanského zákoníku a zejména čl. 34 trestního řádu, který poskytuje základní právní rámec pro řešení konfliktu zájmů mezi lékařskou povinností zachovat mlčenlivost vůči pacientovi a právem pacienta na zachování jeho fyzické integrity. S ohledem na komplexnost případu Soud připouští, že není v moci legislativy vydat přesnější pravidla pro řešení veškerých možných konfliktů zájmu ještě předtím, než vzniknou. Soud dále poukazuje na to, že článek 172 trestního řádu poskytuje poškozené straně možnost podat návrh, aby soud svým rozsudkem zvrátil zastavení trestního řízení. Soud ve svém rozhodnutí o přijatelnosti v projednávaném případě zjistil, že stěžovatelka v tomto ohledu nevyčerpala všechny prostředky nápravy, které jí vnitrostátní právo nabízí.

32. Soud vyslovil závěr, že německý právní systém poskytuje prostředky nápravy, které obecně splňují požadavky čl. 2 Úmluvy, protože umožňuje stranám, které utrpěly škodu díky lékařské nedbalosti, zahájit jak trestní řízení tak řízení občansko-právní o náhradu škody.

33. Soud dále uvádí, že dle příslušného vnitrostátního práva důkazní břemeno ohledně prokázání příčinné souvislosti mezi nedbalostí lékaře a poškozením, které vedly k úmrtí, nese pacient požadující na lékaři náhradu škody způsobené zanedbáním povinné lékařské péče. Podle stávající judikatury vnitrostátních soudů by k přenesení důkazního břemene na lékaře došlo pouze v případě „hrubého porušení lékařské péče“. Za toto hrubé porušení se považuje, když lékař jasně poruší dobře zavedená lékařská pravidla. V tomto případě frankfurtský odvolací soud výslovně uznal ve svém rozhodnutí ohledně nároků na náhradu škody stěžovatelky, že obžalovaný lékař porušil své profesní povinnosti vůči stěžovatelce, tím že ji neinformoval o in-

fekci jejího partnera. Nicméně soud se domnívá, že takové jednání nemůže být kvalifikováno jako „hrubé porušení lékařské péče“, poněvadž lékař nejednal přímo v rozporu s lékařskými předpisy, ale pouze přecenil svoji povinnost mlčenlivosti při zvažování konfliktu zájmů. V tomto případě, pokračoval soud, nebylo možné aplikovat pravidlo na přenesení důkazního břemene. Současně bylo na stěžovatelce, aby prokázala, že se nakazila virem HIV po lednu 1993, kdy byl sám lékař informován o viru HIV jejího partnera. Odvolací soud se spolehl na znalecký posudek, když konstatoval, že není možné vyloučit, že se stěžovatelka nakazila virem před lednem 1993, kdy byl sám lékař informován o viru HIV u jejího partnera.

34. Soud stanoví, že v době, kdy frankfurtský odvolací soud vydal rozhodnutí z roku 1999, neexistovala vnitrostátní judikatura ohledně toho, zda rodinný lékař má či nemá povinnost informovat o nákaze virem HIV partnera pacienta i přes jeho výslovnou vůli. Soud dále poukazuje na to, že tři soudci, kteří rozhodovali o případu u prvoinstančního soudu, se na rozdíl od soudců odvolacího soudu nedomnívali, že lékař byl povinen informovat stěžovatelku o stavu pacienta. Za těchto okolností se nejeví být v rozporu s duchem čl. 2 Úmluvy, když odvolací soud plně uznávající, že lékař jednal v rozporu s profesními povinnostmi, nepovažoval výše zmíněné porušení za „hrubé porušení lékařské péče“, které by vedlo k přenesení důkazního břemene. To však nevylučuje možnost, že pro posouzení lékařské nedbalosti bude třeba použít vyšších standardů v případech, které vyvstanou po zveřejnění rozhodnutí frankfurtského odvolacího soudu v této věci, které vyjasňuje povinnosti lékařské profese za těchto specifických okolností.

35. S ohledem na výše uvedené úvahy Soud považuje pozornost, jakou německé

soudy, zvláště pak frankfurtský odvolací soud, věnovaly stěžovatelčině právu na život a zachování fyzické integrity, za dostatečnou. Dále stanoví, že vnitrostátní soudy nepochybily v interpretaci a aplikaci ustanovení vnitrostátního práva ve vztahu k nárokům na náhradu škody stěžovatelky ve smyslu Úmluvy.

36. V souladu s tímto závěrem, ani vnitrostátní státní orgány nepochybily ve své povinnosti vůči stěžovateli podle čl. 2 Úmluvy. Ze stejného důvodu se Soud domnívá, že nedošlo k porušení práva stěžovatelky ve smyslu čl. 8 Úmluvy.

II. K tvrzenému porušení čl. 6 Úmluvy

37. Stěžovatelka dále tvrdí, že jí bylo odepřeno právo na spravedlivý proces před vnitrostátními soudy. Odvolává se na čl. 6 Úmluvy, který v příslušné části stanoví následující:

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně... projednána soudem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích ...”

1. Tvrzení stěžovatelky

38. Podle tvrzení stěžovatelky občanskoprávní soud nesprávně vyložil pojem „hrubé porušení lékařské péče” a rozhodl na základě neúplného znaleckého posudku. Znalec jmenovaný soudem podložil svůj názor obecnými statistickými daty, dle kterých nelze zhodnotit tento specifický případ. Navíc byla jeho tvrzení rozporuplná. V této souvislosti stěžovatelka poukázala na to, že znalec v písemném posudku považoval skutečnost, že se nakazila virem HIV před lednem 1993, za možnou, zatímco při slyšení před krajským soudem uvedl, že dřívější datum je „velice pravděpodobné”. Stěžovatelka si navíc stěžovala na to, že vnitrostátní soudy od-

mítly vyléchnout názor dalšího znalce. Uvedla, že názor podaný znalcem byl zastaralý a byl vyvrácen jiným znaleckým posudkem podaným jiným znalcem v rámci trestního řízení. Závěrem se stěžovatelka domnívá, že frankfurtský odvolací soud se při svém posuzování, zda lékařovo jednání znamenalo hrubé porušení lékařské péče, opřel o znalecký posudek, zatímco zodpovězení této právní otázky mělo být na soudu. Stěžovatelka se dále domnívá, že lékař jí znemožnil prokázat, že se virem nenakazila před lednem 1993 tím, že ji neinformoval o výskytu viru HIV u jejího přítele v lednu 1993 a že zadržoval nebo zničil lékařské záznamy. Dle stěžovatelky by tato fakta musela vést k přenesení důkazního břemene v její prospěch.

2. Tvrzení vlády

39. Vláda trvá na tom, že interpretace pojmu „hrubé porušení lékařské péče” frankfurtským odvolacím soudem bylo v souladu s příslušnou judikaturou Spolkového soudního dvora. Soud nejednal svévolně, ale správně použil příslušné právo týkající se připouštění a hodnocení důkazů. Dle vlády posudek, který vypracoval znalec jmenovaný soudem byl vědecky dobře podložený a přesvědčivý. Dále uvedla, že lékařské záznamy byly součástí záznamů občanskoprávního soudu až do konce řízení a byly zničeny lékařem až po uplynutí povinné desetileté archivační lhůty.

3. Tvrzení soudu

40. Soud znovu zopakoval, že jeho funkce nespočívá v hodnocení faktických či právních chyb, kterých se údajně dopustil národní soud, ledaže a do té míry, že porušují práva a svobody chráněné Úmluvou. Zatímco čl. 6 chrání právo na spravedlivé slyšení, nestanoví žádná pravidla pro přípustnost důkazů nebo způsob, jakým by měly být hodnoceny, což jsou primárně zá-

ležitosti regulované národním právem a národními soudy (viz *García Ruiz proti Španělsku*, § 28).

41. Poněvadž stěžovatelka vznesla stížnost ohledně zamítnutí jejího požadavku na zmírnění pravidel pro přenesení důkazního břemene vnitrostátním soudem, Soud byl vyzván přezkoumat, zda byla dodržena zásada rovnosti zbraní, která je jedním z aspektů práva na spravedlivý proces garantovaných v čl. 6 Úmluvy. Princip rovnosti zbraní znamená, že každá strana musí v průběhu soudního sporu, který zahrnuje protikladné osobní zájmy, dostat příležitost prezentovat svůj případ – včetně důkazů – za podmínek, které ji nestaví do zásadní nevýhody oproti její protistraně (viz *Dombo Beheer B. V. proti Nizozemí*, § 33, a *Hämäläinen a další proti Finsku*). Z toho však nevyplývá obecné právo přesunutí důkazního břemene na druhou stranu.

42. Soud z pohledu podrobného přezkoumání této otázky frankfurtským odvolacím soudem již shledal výše, že ustanovení německého občanského práva vztahující se k nárokům na náhradu škody stěžovatelky byly interpretovány a použity ve smyslu Úmluvy. Zadržování nebo zničení lékařských záznamů nemohlo mít dopad na výsledek řízení, vzhledem k tomu, že ke zjištění této skutečnosti došlo až po ukončení řízení na náhradu škody a lékařské záznamy byly k dispozici soudu v celém jejich průběhu. I s přihlédnutím k tomu, že pacienti mohou čelit těžkostem při prokazování, že lékařská péče způsobila utrpenou škodu (viz *Storck proti Německu*, § 162), Soud shledal, že stěžovatelka nebyla v zásadě nevýhodně postavení vůči obžalovanému a tedy princip rovnosti boje byl naplněn.

43. Co se týče tvrzených nedostatků znaleckého posudku soudem jmenovaného znalce, Soud se s ohledem na veškerý ma-

teriál, který má k dispozici, nedomnívá, že by zhodnocení faktů vnitrostátním soudem mohlo být považováno za svévolné. Závěrem se Soud domnívá, že při celkovém posouzení byla řízení ve věci spravedlivá ve smyslu čl. 6 Úmluvy.

Výrok rozsudku

Z těchto důvodů Soud rozhodl, že
1. nebyl porušen čl. 2 odst. 1 Úmluvy;
2. nebyl porušen čl. 8 Úmluvy; 3. nebyl porušen čl. 6 Úmluvy.

2. K porušení právní povinnosti při poskytování zdravotní péče a zavinění

§ 420 obč. zák.

Odpovědnost za škodu způsobenou na zdraví není dána podle § 238 obč. zák., nýbrž podle obecného ustanovení § 421 obč. zák. Předpokladem jejího vzniku je protiprávní úkon, existence škody a vztah příčinné souvislosti mezi nimi. Porušením právní povinnosti je míněn objektivně vzniklý rozpor mezi tím, jak fyzická či právnická osoba skutečně jednala či opomenula jednat, a tím, jak jednat měla, aby dostála svým povinnostem. Má-li toto porušení povinností za následek vznik škody, je dán vztah příčinné souvislosti. Naproti tomu zavinění, jež je ve formě nevědomé nedbalosti presumováno, je charakteru subjektivního.

Pokud bezprostřední příčinou vzniku škody (odnětí levé ledviny) nebyl tedy samotný fakt „zaškrcení“ močového, ale skutečnost, že tato porucha nebyla včas odstraněna, což způsobilo akutní zánět ledviny ústící v přímé ohrožení života a ztrátu funkce této ledviny, je zřejmé, že objektivně došlo k porušení po-

vinností zdravotnického zařízení, což mělo za následek trvalé poškození zdraví spočívající ve ztrátě levé ledviny. Základní předpoklady odpovědnosti za škodu podle § 421 obč. zák. jsou tím naplněny. Následovat pak musí posouzení, zda žalovaný prokázal, že škodlivému následku nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které na něm bylo možné požadovat. V této souvislosti ovšem nelze přehlédnout ani to, že komplikace spočívající v zaškrcení močovodu se u obdobných operací v určitém procentu objevují, přičemž toto riziko se zvyšuje ve složitém terénu po předchozích operacích a onemocněních.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 25 Cdo 118/2006
ASPI JUD105010CZ

Z odůvodnění:

Okresní soud v Karviné, poté, co všechna jeho předchozí rozhodnutí byla zrušena a věc mu byla odvolacím soudem vrácena k dalšímu řízení, rozsudkem ze dne 12. 2. 2004, č. j. 16 C 56/92-600, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni částku 61 103,50 Kč s příslušenstvím, žalobu co do částky 40 454,50 Kč s příslušenstvím zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobkyně se dne 9. 8. 1990 podrobila gynekologické operaci v O. nemocnici R. n. K. (jejímž nástupcem po jejím zániku je žalovaný), po níž došlo k neprůchodnosti levého močovodu žalobkyně, což způsobilo ztrátu funkce levé ledviny, která musela být při akutní operaci dne 20. 8. 1990 odebrána. Pokud by byl průchod močovodem zjedнан do 7 dnů, mohla být funkce ledviny obnovena, jinak dochází k nezvratnému poškození ledviny. Neprůchodnost močovodu byla diagnostikována nálezem urologa dne 16. 8. 1990, tedy 7. den po operaci, zákrok k odstranění neprůchodnosti byl

proveden dne 20. 8. 1990 (11. den po operaci). Soud, vázán právním názorem odvolacího soudu, vysloveným v jeho zrušujícím usnesení ze dne 14. 6. 1999, č. j. 13 Co 539/99-368, dovodil, že na straně žalované došlo k porušení povinností vyplývajících z § 415 obč. zák. a ze zákona č. 20/1966 Sb. Ze znaleckého posudku znalce MUDr. B. soud zjistil, že příčinou odnětí ledviny byl její akutní zánět, jenž vznikl v příčinné souvislosti s poraněním levého močovodu jeho zaškrcením při gynekologické operaci 9. 8. 1990. Blokáda levé ledviny mohla být odhalena již jeden či dva dny po operaci, pokud by bylo provedeno vyšetření ultrazvukem, k němuž došlo až sedmý pooperační den. Soud uzavřel, že je dána příčinná souvislost mezi škodou vzniklou na zdraví žalobkyně a porušením povinností a že podmínky odpovědnosti za škodu podle § 421 obč. zák. ve znění účinném do 31. 12. 1991 (dále jen „obč. zák.“) jsou splněny. Při posouzení věci z hlediska § 421 odst. 3 obč. zák. soud prvního stupně odkázal na závěry odvolacího soudu v jeho rozhodnutí ze dne 30. 10. 2002 o tom, že zavinění žalované spočívá v ponechání podvazu na močovodu po operaci, který byl odstraněn až po 11 dnech, kdy již byla ledvina nenapravitelně poškozena. Dospěl proto k závěru, že žalovaný neprokázal, že nemohl zabránit škodě ani při vynaložení veškerého úsilí, které na něm bylo možné požadovat. Na základě znaleckých posudků přiznal žalobkyni podle vyhlášky č. 32/1965 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) na bolestném celkem částku 4 500 Kč (s ohledem na bolestivý způsob léčby bylo odškodnění zvýšeno podle § 7 odst. 3 vyhlášky na dvojnásobek), na náhradě za ztížení společenského uplatnění částku 18 750 Kč (odškodnění bylo zvýšeno zejména pro dlouhodobou vážnou újmu způsobenou žalobkyni podle § 7 odst. 3 vyhlášky na pětínásobek) a na náhradě za ztrátu na výdělku celkem částku 37 853,50 Kč, a ve zbytku soud žalobu zamítl. Námitku

promlčením vznesenou žalovaným neznal důvodnou, neboť žaloba byla podána dne 31. 3. 1992, a všechny tři nároky tedy byly uplatněny před uplynutím subjektivní dvouleté lhůty podle § 106 obč. zák.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 14. 4. 2005, č. j. 11 Co 341/2004-634, rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku co do částky 59 753,50 Kč s příslušenstvím potvrdil, co do částky 1 350 Kč s příslušenstvím jej změnil tak, že žalobu zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Ztotožnil se se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně a na jejich základě dovodil, že je dána objektivní odpovědnost žalovaného podle ust. § 238 obč. zák. ve znění účinném do 31. 12. 1991. Jednoznačně bylo prokázáno, že k poruše průchodnosti močovodu došlo při operaci 9. 8. 1990, nelze však přesnou příčinu tohoto poškození zjistit. Ze všech v úvahu přicházejících příčin svědčí důkazy pro závěr, že močovod byl zaškrcen okolní tkání přitaženou stehem založeným v okolí močovodu a přitažení močovodu tímto stehem je okolností, která má původ v povaze přístroje nebo jiné věci, již bylo při poskytnutí služby použito. Odpovědnost žalovaného za škodu způsobenou žalobkyní je objektivní, bez možnosti liberace. Odvolací soud shodně se závěrem soudu prvního stupně shledal odpovědnost žalovaného za škodu vzniklou žalobkyní, byť z jiných důvodů, a ztotožnil se s jeho závěry ohledně rozsahu škody a výši náhrady, s výjimkou nároku na bolestné, který je co do částky 1 350 Kč promlčen, neboť žalobkyně o tuto částku rozšířila žalobu až po uplynutí promlčecí doby.

Proti potvrzujícímu výroku a výrokům o náhradě nákladů řízení rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání z důvodů nesprávného právního posouzení věci. Nesouhlasí se závěrem odvolacího

soudu, že je dána jeho odpovědnost podle ust. § 238 obč. zák. ve znění účinném do 31. 12. 1991. Poukazuje na to, že odvolací soud již v usnesení ze dne 24. 3. 1997, sp. zn. 13 Co 273/97, vyslovil závěr, že nárok je třeba posoudit podle obecné odpovědnosti za škodu. Namítá, že v daném případě nebyla škoda způsobena okolnostmi které mají původ v povaze přístroje nebo jiné použité věci, nýbrž byla způsobena komplikací, která nemá původ v povaze šicího vlákna použitého k vytvoření stehů pro rekonstrukci pobřišnice. Příčinou poškození močovodu, které mělo za následek jeho neprůchodnost a posléze afunkci levé ledviny, bylo jeho přitažení stehem založeným v okolí tkáně. Operační terén žalobkyně byl nepřehledný v důsledku změn z předchozích operací, a bylo tedy zvýšené riziko poškození močovodu stehy založenými v jeho okolí. Riziko této komplikace je u 0,5–2,5 % rutinních operací v oblasti pánve, ve složitém terénu po předchozích operacích a onemocněních, jako tomu bylo v případě žalobkyně, se toto riziko zvyšuje. Komplikace musí být zavčas diagnostikována a likvidována, v daném případě bylo třeba k záchraně života žalobkyně ledvinu odstranit. Žalovaný je přesvědčen, že se mu v řízení podařilo prokázat, že žádná právní povinnost nebyla porušena. Navrhl, aby byl rozsudek krajského soudu zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve svém vyjádření k dovolání uvedla, že spor trvá od roku 1992 a její stanovisko k věci je vyjádřeno v jejích předchozích podáních. Dovolání považuje za nedůvodné a navrhla, aby bylo odmítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení zastoupeným advokátem ve smyslu ust. § 241 odst. 1 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolá-

ní, které je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., je opodstatněné.

Rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze závěru, že žalovaný odpovídá za škodu vzniklou žalobkyni objektivně podle ust. § 238 obč. zák. ve znění účinném do 31. 12. 1991, neboť zaškrčení močovodu stehem založeným v jeho okolí je okolností, která způsobila žalobkyni škodu a která má původ v povaze věci při poskytnutí služby použité.

S tímto právním posouzením věci odvolacím soudem se nelze ztotožnit.

Vzhledem k ustanovení § 868 obč. zák. ve znění účinném od 1. 1. 1992 soudy správně posuzovaly nárok žalobkyně podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění zákonů č. 58/1969 Sb., č. 146/1971 Sb., č. 131/1982 Sb., č. 137/1982 Sb., č. 94/1988 Sb., č. 188/1988 Sb., č. 87/1990 Sb., č. 105/1990 Sb., č. 116/1990 Sb., č. 87/1991 Sb. (dále jen obč. zák.).

Ustanovení § 238 obč. zák. je speciální úpravou odpovědnosti za škodu (ve vztahu k odpovědnosti obecné podle tehdejšího ustanovení § 421 obč. zák.), dopadající na újeji vymezený okruh činností při poskytování služeb, mezi něž se řadí i zdravotní péče. Zásadním předpokladem vzniku této odpovědnosti je, že škoda byla způsobena v důsledku právně kvalifikované události – vlivem okolností přímo vyplývajících z povahy přístroje či věci, jichž bylo použito jako prostředku při poskytnutí zdravotnické služby. Odpovědnost je dána, i když použitá věc nebyla vadná, ale byla takové povahy, že právě svou povahou zapříčinila vznik škody.

Odvolací soud na základě svého závěru o tom, jak došlo k zaškrčení močovodu, dovodil, že tato porucha byla vyvolána

okolností mající původ v povaze vlákna použitého k vytvoření stehů. Především je zřejmé, že steh nevyvolal zaškrčení močovodu svou povahou, ani svými vlastnostmi či vlastností šicího vlákna, ale tím, kam jej operátor umístil, když jím přitáhl okolní tkáň natolik, že zaškrtila močovod. Už z tohoto vyplývá, že není správný názor odvolacího soudu, že škoda byla vyvolána okolností vyplývající z povahy použité věci ve smyslu § 238 obč. zák. ve znění tehdy účinném.

Podstatnější však je, že odvolací soud si dostatečně neujasní, v čem spočívá poškození zdraví žalobkyně, za něž je požadována náhrada. Samotná neprůchodnost močovodu, způsobená při gynekologické operaci, není totiž tou újmou, která má být odškodněna, když náhrada je požadována za ztrátu levé ledviny, k níž došlo následkem této komplikace, která nebyla včas diagnostikována a odstraněna. Porušení právní povinnosti zdravotnického zařízení, vyplývající ze zákona č. 20/1966 Sb., tedy povinnosti postupovat v souladu se současnými poznatky lékařské vědy, a z ust. § 415 obč. zák., tedy povinnosti předcházet možnému vzniku škody na zdraví, konstatoval ve svém rozhodnutí soud prvního stupně, jsa vázán právním názorem vysloveným již v rozhodnutí odvolacího soudu ze dne 14. 6. 1999 na základě skutkového zjištění, že k nenapravitelnému poškození ledviny dochází, není-li průchod moči zjednáán v určitém čase. K tomu také v daném případě došlo, když porucha, jež k tomuto výsledku vedla, byla diagnostikována nálezem urologa 16. 8. 1990, tj. 7. den po operaci, a k pokusu o obnovení průchodnosti močovodu a k operaci, při níž byla již nefunkční ledvina vyjmuta, došlo pak 11. den po operaci.

Odpovědnost za škodu způsobenou na zdraví žalobkyně není tedy dána podle § 238 obč. zák., nýbrž podle obecného

ustanovení § 421 obč. zák. Předpokladem jejího vzniku je protiprávní úkon, existence škody a vztah příčinné souvislosti mezi nimi. Porušením právní povinnosti je míněn objektivně vzniklý rozpor mezi tím, jak fyzická či právnická osoba skutečně jednala či opomenula jednat, a tím, jak jednat měla, aby dostála svým povinnostem. Má-li toto porušení povinností za následek vznik škody, je dán vztah příčinné souvislosti. Naproti tomu zavinění, jež je ve formě nevědomé nedbalosti presumováno, je charakteru subjektivního.

Pokud jde o porušení povinnosti (protiprávní úkon), ze zjištěného skutkového stavu, jenž nebyl dovolatelem napaden a jímž je soud v dovolacím řízení vázán (srov. § 241a odst. 3 a § 242 odst. 3 větu první o. s. ř.), vyplývá, že akutní zánět a ztráta ledviny byly vyvolány déle než 7 dní trvající neprůchodností močovodu žalobkyně. Bezprostřední příčinou vzniku škody (odnětí levé ledviny) nebyl tedy samotný fakt „zaškrcení“ močovodu, ale skutečnost, že tato porucha nebyla včas odstraněna, což způsobilo akutní zánět ledviny ústící v přímé ohrožení života žalobkyně a ztrátu funkce této ledviny. Je tedy zřejmé, že objektivně došlo k porušení povinností zdravotnického zařízení, což mělo za následek trvalé poškození zdraví žalobkyně, spočívající ve ztrátě levé ledviny. Základní předpoklady jeho odpovědnosti za škodu vzniklou žalobkyní podle § 421 obč. zák. jsou naplněny.

Odvolací soud, protože věc po právní stránce posoudil podle nesprávného ustanovení, se z hlediska § 421 odst. 3 obč. zák. věcí nezabýval. V tomto směru bude třeba zhodnotit dosavadní výsledky řízení, příp. i dokazování v nezbytné míře zopakovat či doplnit za účelem posouzení, zda žalovaný prokázal, že škodlivému následku nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které na něm bylo možné po-

žadovat. V této souvislosti ovšem nelze přehlédnout ani to, že – jak žalovaný sám v dovolání uvádí – komplikace spočívající v zaškrcení močovodu se u obdobných operací v určitém procentu objevují, přičemž toto riziko se zvyšuje ve složitém terénu po předchozích operacích a oнемocněních, což byl právě i případ žalobkyně.

Z uvedeného vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu není z hlediska důvodu uplatněného v dovolání [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.] správné, a proto dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta za středníkem a odst. 3 věta první o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný (§ 243d odst. 1 o. s. ř.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne soud o náhradě nákladů původního a dalšího řízení včetně řízení dovolacího (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).

3. K počátku běhu subjektivní promlčecí lhůty v případě škody na zdraví způsobené lékařským zákrokem

§ 106 odst. 1 obč. zák.

§ 420 obč. zák.

Z hlediska ustanovení § 106 odst. 1 obč. zák. není rozhodující, kdy se poškozený dozví o tom, jaká konkrétní chyba lékaře při lékařském zákroku zapříčinila vznik škody; stačí vědomost poškozeného, že zákrok ošetřujícího lékaře byl příčinou poškození jeho zdraví.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2891/2007

SoJ 91/2010

Z odůvodnění:

Okresní soud v Lounech rozsudkem ze dne 29. 6. 2006, č. j. 13 C 828/2005-40, zamítl žalobu na zaplacení částky 8 000 000 Kč s příslušenstvím, jíž se žalobkyně domáhala na náhradu škody na zdraví způsobené zanedbáním zdravotní péče při léčbě její pravé dolní končetiny, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Dospěl k závěru, že nárok žalobkyně na náhradu škody na zdraví je podle ust. § 106 odst. 1 obč. zák. promlčen. Vyšel ze zjištění, že žalobkyně se dne 3. 12. 1999 dostavila do zdravotnického zařízení žalované se zraněním pravé dolní končetiny, ošetřil ji MUDr. M. K. přiložením sádrové dlahy. Pro přetrvávající potíže byla žalobkyně dne 4. 12. 1999 operována a protože hojení rány probíhalo pomalu a komplikovaně, byla žalobkyně v dubnu a květnu 2000 vyšetřena ortopedem a bylo jí doporučeno trvalé operativní znehybnění kloubu (atrodéza), jež byla provedena 27. 6. 2000. Poslední operaci žalobkyně absolvovala dne 19. 7. 2001. Protože se žalobkyně domnívala, že za vzniklou újmu na zdraví jí odpovídá MUDr. K., který nesprávně stanovil diagnózu a následně odkládal operaci, podala dne 15. 9. 2001 na Okresním státním zastupitelství v L. „Žalobu z důvodů zanedbání a neodborné léčby p. dr. K.“ MUDr. K. byl rozsudkem Okresního soudu v Lounech ze dne 1. 12. 2004, č. j. 4 T 542/2004-190, zproštěn obžaloby. Soud dovodil, že žalobkyně nejpozději dne 15. 9. 2001, kdy sepsala podání adresované Okresnímu státnímu zastupitelství v L., v němž požadovala po MUDr. K. odškodnění 100 000 Kč, věděla, že jí byla způsobena bolest a tíženo společenské uplatnění, i o tom, že jí újmu způsobil MUDr. K., zaměstnanec žalované. Žaloba byla podána dne 29. 6. 2005, tedy až po uplynutí dvouleté subjektivní promlčecí doby. Soud nepřisvědčil žalobkyni, že se dozvěděla o odpovědném subjektu až 18. 4. 2005, kdy se její právní

zástupce seznámil s obsahem trestního spisu. O odpovědném subjektu se totiž poškozená dozví tehdy, když získá vědomost o těch rozhodných skutkových okolnostech, které umožňují odpovědný subjekt označit. Chybné právní posouzení těchto okolností není z hlediska počátku běhu promlčecí doby rozhodné.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 29. 3. 2007, č. j. 9 Co 926/2006-81, rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku potvrdil, změnil jej ve výroku o náhradě nákladů řízení a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se s jeho právním posouzením. K námitkám v odvolání uvedl, že žalobkyně již v průběhu roku 2000 získala povědomost o tom, že lékařská péče, která jí byla poskytnuta, nebyla zcela v souladu se současnými poznatky lékařské vědy (*lege artis*), což ji vedlo k tomu, že podala na Okresním státním zastupitelství v L. „Žalobu z důvodu zanedbání a neodborné léčby p. dr. K.“. Již tato formulace svědčí o tom, že žalobkyně byla přesvědčena, že tento lékař při jejím ošetřování zanedbal její péči a léčil ji neodborně, a již v tomto podání vyčíslila výši škody. Nelze přijmout argument, že konkrétní povědomost o škodě a o tom, jakým konkrétním pochybením jí byla škoda při poskytnutí lékařské péče způsobena, se dozvěděla až z lékařských posudků vypracovaných v rámci trestního řízení, neboť není třeba, aby poškozený přesně a odborně vyličil v žalobě pochybení při poskytnutí lékařské péče. Rovněž nelze přisvědčit žalobkyni, že se teprve z rozsudku trestního soudu dozvěděla, že odpovědným subjektem není MUDr. K., nýbrž žalovaná. V rámci trestního řízení nedošlo ke stavení běhu promlčecí doby, protože žalovaná neměla postavení poškozeného, a vznesení námítky promlčení není v rozporu s dobrými mravy.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a podává je z důvodu nesprávného právního posouzení a vady řízení ve smyslu ust. § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. Za otázku zásadního právního významu označila otázku počátku běhu subjektivní promlčecí doby v případě škody způsobené na zdraví. Odvolacímu soudu vytýká, že tuto otázku řeší v rozporu s hmotným právem a judikaturou. Poukazuje na to, že se nesprávně domnívala, že odpovědným subjektem je MUDr. K., který však jako zaměstnanec žalované odpovídat nemohl, a nevěděla, že ve skutečnosti jí za škodu odpovídá žalovaná. Pokud tedy k 15. 9. 2001 nevěděla, kdo jí za škodu odpovídá, nemohla tohoto dne začít plynout subjektivní promlčecí doba ve smyslu ust. § 106 odst. 1 obč. zák. Rozhodnou skutkovou okolností zakládající odpovědnost žalované za poškození zdraví žalobkyně bylo nesešití tibiofibulární syndesmosy, tedy vazivového spojení mezi kostí holenní a lýtkovou, přičemž o této rozhodné skutkové okolnosti se žalobkyně dozvěděla až dne 18. 4. 2005 z revizního znaleckého posudku vypracovaného v rámci trestního řízení. Nesouhlasí s názorem, že chybné právní posouzení osoby škůdce není z hlediska počátku běhu subjektivní promlčecí doby rozhodné. Dále namítá, že soud prvního stupně v odůvodnění svého rozhodnutí se nezabýval rozhodnými skutkovými okolnostmi, jež zakládají nárok na náhradu škody, a odvolací soud se dopustil vady řízení, když rozsudek soudu prvního stupně pro nepřezkoumatelnost nezrušil. Dovolatelka navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu a rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání uvedla, že se nelze ztotožnit s názorem žalobkyně, že rozhodné skutkové okolnosti

zakládající odpovědnost žalované se dověděla až dne 18. 4. 2005 z revizního znaleckého posudku. O vzniklé škodě měla vědomost již v době, kdy podávala trestní oznámení na ošetřujícího lékaře. Navrhla, aby dovolací soud dovolání zamítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání je přípustné podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pro zásadní právní význam otázky vymezení rozhodných skutkových okolností pro stanovení počátku běhu subjektivní promlčecí doby k uplatnění nároku na náhradu škody na zdraví, neboť tato otázka nebyla dosud dovolacím soudem na obdobném skutkovém základě řešena. Vzhledem k tomu, že dovoláním napadený rozsudek byl vydán dne 29. 3. 2007, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 – srov. bod 12. čl. II zákona č. 7/2009 Sb.).

Podle ust. § 106 odst. 1 obč. zák. se právo na náhradu škody promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá.

Obě podmínky stanovené pro počátek běhu subjektivní promlčecí lhůty pro uplatnění nároku na náhradu škody na zdraví, tj. vědomost o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá, musí být splněny kumulativně. Jak již dříve dovodila judikatura, o osobě, která odpovídá za vzniklou škodu, se poškozený dozví, jakmile obdrží informaci, na jejímž základě si může učinit úsudek o osobě konkrétního škůdce, tedy jakmile získá vědomost o skutkových okolnostech, které jsou způsobitelné takový závěr o možné odpovědnosti určitého sub-

jektu učinit. Nemusí jít přímo o zjištění, postačuje, aby skutkové okolnosti, kterými poškozený disponuje, mohly vést k závěru o vymezení odpovědného subjektu (nejde tedy o nezpochybnitelnou jistotu v určení odpovědné osoby). Vědomost poškozeného o tom, kdo za škodu odpovídá, není naplněna již na základě pouhého podezření či předpokladu, avšak na druhé straně není rozhodující, kdy na základě určitých skutkových okolností, o nichž prokazatelně věděl, si utvořil právní závěr o odpovědnosti určité osoby či o důvodnosti a výši svého nároku (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2003, sp. zn. 21 Cdo 210/2003, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. 21 Cdo 2423/2006, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2003, sp. zn. 25 Cdo 871/2002). Jestliže žalobkyně věděla, že příčinou poškození jejího zdraví byl postup lékaře, pracujícího v nemocnici, v níž byla po úrazu ošetřena, měla vědomost právě o těch skutkových okolnostech, jež umožňují učinit právní závěr o subjektu odpovědném za škodu.

Nelze přisvědčit názoru v dovolání, že teprve z revizního znaleckého posudku vypracovaného v rámci trestního řízení se žalobkyně dozvěděla rozhodné skutkové okolnosti zakládající odpovědnost žalovaného, tedy to, že příčinou poškození jejího zdraví bylo nesešití tibiofibulární syndromy mezi kostí holenní a lýtkovou. Z hlediska ust. § 106 odst. 1 obč. zák. není totiž rozhodující, kdy se poškozený dozví o tom, jakým konkrétním úkonem či opomenutím bylo poškozeno jeho zdraví, tedy kdy je po odborné stránce objasněno, které konkrétní pochybení zdravotnického personálu při ošetření či zákroku způsobilo škodlivý následek, za nějž je požadována náhrada; stačí vědomost, že zákrok ošetřujícího lékaře byl příčinou poškození jeho zdraví.

Námítka vady řízení před odvolacím soudem v souvislosti s nepřezkoumatel-

ností rozsudku soudu prvního stupně není důvodná. Skutkové zjištění ohledně počátku běhu subjektivní promlčecí doby soud čerpal ze spisu Okresního soudu v Lounech, sp. zn. 4 T 542/2004, konkrétně z podání žalobkyně nazvaného „Žaloba z důvodu zanedbání a neodborné léčby p. dr. K.“, a z tohoto pohledu nelze vytknout nepřezkoumatelnost rozhodnutí ústící ve vadu řízení, která by měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Pokud jde o námitku nedostatku skutkových zjištění o okolnostech, jež zakládají nárok na náhradu škody, lze poukázat na ustálenou judikaturu, podle níž soud z důvodu promlčení zamítne žalobu i v případech, že zatím není prokázána odpovědnost žalovaného za škodu nebo výše škody (srov. rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 29/1983).

Protože rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné, Nejvyšší soud dovolání žalobkyně podle § 243b odst. 2 o. s. ř. zamítl.

4. K otázce solidární odpovědnosti při škodě na zdraví způsobené jednak fyzickým napadením, jednak nesprávným postupem při léčbě poškozeného

§ 420, 438 obč. zák.

K založení obecné odpovědnosti za škodu stačí, je-li porušení právní povinnosti jednou z příčin vzniku škody, a to důležitou, podstatnou a značnou, a nelze ji vylučovat jen proto, že toto jednání či opomenutí dovršilo již stávající nepříznivý zdravotní stav poškozeného, způsobený v daném případě fyzickým napadením. Pokud při poskytování ošetření žalobci v nemocnici došlo k zanedbání lékařské péče a škoda, jež jako trvalý ná-

sledcek zhmoždění a otoku mozku vznikla na zdraví žalobce, je s tím v příčinné souvislosti, neboť kdyby nebyla tak dlouhá prodleva mezi okamžikem, kdy došlo u žalobce k příznakům otoku mozku, a rozhodnutím o jeho přeložení na odborné pracoviště, nemusela by vzniknout škoda žalobci buď vůbec nebo by následky na zdraví žalobce nebyly tak závažné.

Podle § 438 odst. 1 obč. zák. způsobí-li škodu více škůdců, odpovídají za ni společně a nerozdílně. V odůvodněných případech může soud rozhodnout, že ti, kteří škodu způsobili, odpovídají za ni podle své účasti na způsobení škody (odst. 2). Úprava společné odpovědnosti více osob odpovědných za škodu vychází ze zásady solidární, která má obecnou platnost pro všechny případy a vztahuje se nejen na případy, kdy škůdci způsobili škodu společným jednáním, ale i na případy, kdy jednotliví škůdci odpovídají na základě odlišných principů. Dílčí odpovědnost může být sice stanovena rozhodnutím soudu, avšak jen v odůvodněných případech, a to v závislosti na jejich „účasti na způsobení škody“. Při škodě způsobené více subjekty dává zákon přednost pravidlu společné a nerozdílné odpovědnosti vůči poškozenému (§ 438 obč. zák.) s tím, že ve vzájemném poměru se škůdci vypořádají podle účasti na způsobení škody (§ 439 obč. zák.).

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 25 Cdo 5/2006
ASPI JUD105547CZ

Z odůvodnění:

Žalobce se domáhal náhrady škody na zdraví proti prvnímu žalovanému, který ho dne 23. 2. 1992 fyzicky napadl, a proti druhé žalované – N. s a. č. v K. H., která podle jeho tvrzení následnou léčbu jeho zranění zanedbala.

Okresní soud v Kutné Hoře mezitím svým rozsudkem ze dne 15. 9. 2004, č. j. 3 C 53/95-263, rozhodl, že základ nároku vůči prvnímu žalovanému je opodstatněný v plném rozsahu, dále že základ nároku vůči druhé žalované není opodstatněný, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že první žalovaný byl rozsudkem Okresního soudu v Kutné Hoře ze dne 9. 7. 1998 uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 a 2 písm. c) tr. zák., jehož se dopustil tím, že dne 23. 2. 1992 okolo 0.10 hod. před restaurací L. v K. H. fyzicky napadl žalobce, srazil ho ranou ruky na zem, v důsledku čehož žalobce utrpěl zranění spočívající ve zlomenině levé spánkové kosti s rozsáhlým krvavým výronem. Žalobce byl převezen do nemocničního zařízení druhé žalované, vyšetřen službu konajícím lékařem a umístěn na jednotku intenzivní péče, kde po rentgenu hlavy byl v pravidelných intervalech sledován. V 5 hod. ráno došlo ke zhoršení jeho zdravotního stavu (rozvoj pravostranné lateralizace s mydriasou vlevo), byly mu proto podány protiedémové léky a indikováno vyšetření neurologem, které se uskutečnilo s odkladem asi tří hodin, a neurolog doporučil transport pacienta na specializované pracoviště. Žalobce byl pak letecky převezen nejprve do nemocnice na B. k vyšetření CT a poté do nemocnice ve S., kde byl téhož dne operován. Soud na základě dokazování, zejména znaleckého, dospěl k závěru, že do 5. hodiny ranní bylo postupováno v léčbě pacienta správně a rovněž správně bylo zvoleno vyšetření neurologem, i když bylo provedeno s prodlevou tří hodin. Optimálním postupem po 5. hod. by byl okamžitý převoz pacienta na specializované pracoviště, avšak zvolený postup nelze jednoznačně hodnotit jako zanedbání lékařské péče. Soud dovodil, že nebylo prokázáno, že by zdravotní personál nemocnice postupoval *non lege artis*. Přestože časová prodleva (od 5. hod. do 8. hod.) v odeslání pacienta

na specializované vyšetření, která byla za-
příčiněna čekáním na neurologické vyšet-
ření, nebyla optimální, nelze ji ošetřující-
mu lékaři vytýkat, neboť se jednalo
o „omyl v dobré víře“. Chybějící komplet-
ní zdravotní dokumentace žalobce nemůže
být k tíži druhé žalované, neboť nebylo
v řízení prokázáno, že by ztrátu dokumen-
tace způsobila. Žalovaná nemocnice při
poskytování zdravotní péče žalobci využí-
la všechny své personální a přístrojové
možnosti.

K odvolání žalobce Krajský soud
v Praze rozsudkem ze dne 24. 8. 2005, č. j.
25 Co 1/2005-295, změnil rozsudek okres-
ního soudu v zamítavém výroku ve vztahu
k druhé žalované tak, že základ žalobního
nároku je dán v plném rozsahu a že o výši
nároku bude rozhodnuto konečným rozsud-
kem, a v závislých výrocích o nákladech ří-
zení rozsudek zrušil a věc v tomto rozsahu
vrátil k dalšímu řízení. Vycházel ze skutko-
vého stavu zjištěného soudem prvního stup-
ně, dokazování doplnil listinnými důkazy
a z fotokopie lékařské přijímací zprávy
nemocnice ve S. mimo jiné zjistil, že vyšetře-
ní žalobce neurologem se uskutečnilo
v 9.30 hod. Protože prodleva mezi okamžikem,
kdy se u žalobce projeví příznaky
otoku mozku, a vyšetřením neurologa byla
delší, trávající čtyři a půl hodiny, odvolací
soud ji hodnotil jako zanedbání lékařské
péče s tím, že není rozhodné, konkrétně
která skutečnost byla důvodem tohoto
zpoždění. Za zpoždění v léčbě odpovídá
druhá žalovaná, neboť je způsobili její za-
městnanci, kteří nevěnovali dostatečnou
pozornost závažnosti příznaků pacienta
a po zhoršení jeho zdravotního stavu otále-
li s jeho přeložením na odborné pracoviště.
Škoda na zdraví žalobce, spočívající v tr-
valých následcích způsobených otokem
mozku, je v příčinné souvislosti s tímto po-
chybením, neboť nebýt tak dlouhého časo-
vého odstupu od příznaků otoku mozku do
rozhodnutí o přeložení žalobce na odborné

pracoviště, nemusela by škoda vzniknout
vůbec nebo by následky na zdraví žalobce
nebyly tak závažné, když právě rychlost
náležité lékařské péče včetně operativního
zákroku je v případě otoku mozku rozho-
dující. Soud proto uzavřel, že i druhá žalo-
vaná odpovídá za škodu způsobenou ža-
lobci podle § 420 odst. 1 a 2 obč. zák.,
a s odkazem na § 438 odst. 1 obč. zák. sta-
novil solidární povinnost obou žalovaných
k náhradě škody.

Proti výroku rozsudku odvolacího sou-
du, jímž byl ve vztahu k ní rozsudek soudu
prvního stupně změněn, podala druhá ža-
lovaná dovolání, jehož přípustnost dovo-
zuje z „ust. § 238 odst. 1 o. s. ř.“, a které
podává z důvodu podle „ust. § 241a odst. 2
písm. b) a d) o. s. ř.“. Namítá, že na zákla-
dě listinného důkazu – kopie lékařské
zprávy V. n. ve S. nelze změnit rozsudek
v její neprospěch, když ve věci byly dvěma
lékařskými fakultami vypracovány dva
znalecké posudky, které jednoznačně vy-
loučily zaviněné porušení právní povin-
nosti druhé žalované. Odvolacímu soudu
vytýká nesprávné právní posouzení věci,
neboť byla stanovena solidární odpověd-
nost obou žalovaných podle § 438 odst. 1
obč. zák., a nikoliv podle poměru zavinění
na vzniklé škodě. Navrhla, aby dovolací
soud rozsudek v napadené části změnil tak,
„že základ žalobního nároku vůči druhému
žalovanému není dán“.

Nejvyšší soud jako soud dovolací
(§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo
podáno včas, účastníkem řízení, zastoupe-
ným advokátem ve smyslu ust. § 241 o. s. ř.,
věc projednal podle ust. § 242 o. s. ř. a do-
spěl k závěru, že dovolání, které je přípust-
né podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., není
opodstatněné.

Dovolatelka namítá, že odvolací soud
dospěl k odlišnému skutkovému závěru
než soud prvního stupně, a nevycházel ze

závěrů znaleckých posudků. K námitce, že znalecké posudky, které byly v řízení vypracovány, vyloučily porušení právních povinností žalované, je třeba především říci, že po odborné stránce oba znalecké ústavy učinily závěr, že prodleva mezi příznaky otoku mozku žalobce, jež se projevíly kolem 5. hodiny ranní, až do provedení neurologického vyšetření, jež indikovalo okamžitý převoz pacienta, není sice optimální, k určitému zpoždění došlo, avšak postup lékaře, který se rozhodl po 5. hodině vyčkat další tři hodiny, nelze hodnotit jako jednoznačné zanedbání lékařské péče. Z obsahu obou znaleckých posudků se opakovaně podává, že znalci neměli k dispozici zdravotnickou dokumentaci žalobce, uvedli, že ji nelze získat a že jsou odkázáni na výpovědi svědků, získané s dlouhým odstupem po předmětném úrazu. Jejich závěr, že postup v antiedematosní léčbě žalobce není přímým porušením povinností žalované nemocnice, vychází z předpokladu, že šlo o prodlevu trvající tři hodiny, a právě k tomuto údaji se váže.

Podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. lze dovolání podat z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

O nesprávné skutkové zjištění ve smyslu uvedeného ustanovení se jedná v případě, že soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nevyplývaly ani jinak nevyšly v řízení najevo, anebo naopak pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány. Skutkové zjištění nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva.

Ve smyslu § 125 o. s. ř. za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci. Vzhledem k tomu, že zdravotní

dokumentace ohledně léčby žalobce ve zdravotnickém zařízení žalované se nedochovala, časové údaje, které podle závěrů znalců mají z hlediska vzniku trvalých následků otoku mozku rozhodující úlohu, nebylo možno z originálních záznamů nemocnice zjistit, a byly tak k dispozici pouze údaje svědků, získané s velkým časovým odstupem. Za této situace nelze odvolacímu soudu vytýkat, doplnil-li dokazování a vzal-li za prokázáno z kopie přijímací zprávy z nemocničního zařízení, do něhož byl poškozený po zhoršení zdravotního stavu převezen, a která vycházela z později ztracené zdravotní dokumentace druhé žalované, že vyšetření neurologem se uskutečnilo v 9.30 hod., takže časová prodleva mezi zhoršením stavu pacienta a následným odborným vyšetřením, jež indikovalo převoz na jiné pracoviště, byla příliš dlouhá. Právě s ohledem na obsah v tomto řízení podaných znaleckých posudků soud hodnotil tento postup jako zanedbání lékařské péče, neboť rychlost léčby při tomto druhu zdravotních obtíží hraje rozhodující roli pro vznik trvalých následků, a otok mozku je život ohrožující stav. Vzhledem k neexistenci zdravotnické dokumentace byla tato písemná lékařská zpráva jediným objektivním dokladem o průběhu léčby v žalované nemocnici a zejména o časovém sledu péče o žalobce v tomto zařízení. Ostatně časový údaj v písemném dokladu je v souladu s údajem informovaných zástupců zpracovatele znaleckého posudku prof. M. H., CSc., a prof. MUDr. K. U., CSc., v jejich výpovědi.

V dané věci nejde tedy o situaci, že by odvolací soud neměl pro své zjištění skutkový podklad nebo že by vzal za zjištěno něco, co z provedených důkazů nevyplývá, nebo naopak přehlédl rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, a v hodnocení důkazů odvolacím soudem nelze ani spatřovat logický rozpor.

K založení obecné odpovědnosti za škodu stačí, je-li porušení právní povinnosti jednou z příčin vzniku škody, a to důležitou, podstatnou a značnou, a nelze ji vylučovat jen proto, že toto jednání či opomenutí dovršilo již stávající nepříznivý zdravotní stav poškozeného, způsobený v daném případě fyzickým napadením ze strany prvního žalovaného. Rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze závěru, že při poskytování ošetření žalobci v žalované nemocnici došlo k zanedbání lékařské péče a že škoda, jež jako trvalý následek zhmoždění a otoku mozku vznikla na zdraví žalobce, je s tím v příčinné souvislosti, neboť kdyby nebyla tak dlouhá prodleva mezi okamžikem, kdy došlo u žalobce k příznakům otoku mozku, a rozhodnutím o jeho přeložení na odborné pracoviště, nemusela by vzniknout škoda žalobci buď vůbec nebo by následky na zdraví žalobce nebyly tak závažné. Tento závěr vyplývá z obsahu znaleckých posudků.

Dovolatelce nelze přisvědčit, že odpovědnost za škodu žalovaných měla být stanovena podle poměru zavinění na vzniklé škodě. Podle § 438 odst. 1 obč. zák. způsobí-li škodu více škůdců, odpovídají za ni společně a nerozdílně. V odůvodněných případech může soud rozhodnout, že ti, kteří škodu způsobili, odpovídají za ni podle své účasti na způsobení škody (odst. 2). Úprava společné odpovědnosti více osob odpovědných za škodu vychází ze zásady solidární, která má obecnou platnost pro všechny případy a vztahuje se nejen na případy, kdy škůdci způsobili škodu společným jednáním, ale i na případy, kdy jednotliví škůdci odpovídají na základě odlišných principů. Dílčí odpovědnost může být sice stanovena rozhodnutím soudu, avšak jen v odůvodněných případech, a to v závislosti na jejich „účasti na způsobení škody“. Důvody pro založení dílčí odpovědnosti odvolací soud v dané věci neshledal a netvrdí je ostatně ani do-

Jak volatelka, nehledě k tomu, že kritériem dělené odpovědnosti není míra zavinění každého z nich, nýbrž jejich „účast na způsobení škody“, což je pojem širší než míra zavinění. Při škodě způsobené více subjekty dává zákon přednost pravidlu společné a nerozdílné odpovědnosti vůči poškozenému (§ 438 obč. zák.) s tím, že ve vzájemném poměru se škůdci vypořádají podle účasti na způsobení škody (§ 439 obč. zák.).

Jak vyplývá ze shora uvedeného, rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska námitek uplatněných v dovolání správné. Nejvyšší soud proto dovolání druhé žalované podle ust. § 243b odst. 2, věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

5. K odpovědnosti za zdravotní péči ve výkonu trestu odnětí svobody

§ 420 obč. zák.

§ 13 zák. č. 82/1998 Sb.

Pokud se výhrady týkají správnosti postupu ošetřujících lékařů, pak směřují proti zjištění skutkového stavu. Zde je rozhodující zjištění, že byla poskytnuta odpovídající lékařská péče, jejíž možností nepříznivě ovlivnil svým přístupem sám poškozený.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2007, sp. zn. 25 Cdo 362/2006
ASPI JUD98887CZ

Z odůvodnění:

Okresní soud v Jičíně rozsudkem ze dne 7. 4. 2005, č. j. 4 C 276/2002-172, zamítl žalobu na zaplacení částky 10 000 000 Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce byl ve výkonu trestu odnětí svobody umístěn

v cele s dalšími 9 spoluvězni a dne 28. 1. 2001 v 19.30 hodin utrpěl úraz tak, že při slézání z patrového lůžka se mu zachytila noha o železnou stěnu postele, v důsledku toho přepadl přes lůžko a zlomil si kotník pravé nohy. Ačkoli ve věznici funguje nepřetržitá lékařská pohotovost, žalobce nezavolal dozorce a od spoluvězňů si na noc vyžádal léky tlumící bolest. Druhého dne ráno byl přenesen na ošetřovnu, kde mu byla poskytnuta nezbytná péče, a jelikož bylo ze strany ošetřujícího lékaře konstatováno, že v důsledku požití nadměrného množství analgetik je žalobce těžce intoxikován, k převozu do Nemocnice v J. na rentgenové vyšetření došlo až dalšího dne, tj. 30. 1. 2001. Poté žalobce podstoupil operaci poraněné nohy s následnou rehabilitací, po dobu pracovní neschopnosti pobíral dávky nemocenského pojištění. Takto zjištěný skutkový stav soud prvního stupně podřadil pod ustanovení § 420 obč. zák. a dospěl k závěru, že nebylo zjištěno protiprávní jednání žalované ani příčinná souvislost mezi jejím jednáním a vznikem škody (úrazem žalobce), a že tedy předpoklady odpovědnosti za škodu na zdraví dány nejsou. V době úrazu splňovala předmetná cela všechny požadavky podle tehdy platných a účinných obecně závazných právních předpisů a interních předpisů, tj. zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, a rozkazu ministra spravedlnosti č. 20/1977, o hygienické a protiepidemické péči ve Sboru nápravné výchovy ČSR, nápravně-výchovných ústavech a věznicích, konkrétně šlo o požadavek světlé výšky místnosti 2,8 m a kubaturu 7 m³ na jednu osobu, vyžadovanou pro umístění patrových lůžek. Soud dále neshledal ani pochybení ze strany ošetřujících lékařů, neboť ve věznici v době úrazu řádně fungovala lékařská pohotovost a provádění eskorty za účelem převozu ža-

lobce bylo plně v souladu s nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 23.

K odvolání žalobce Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 19. 10. 2005, č. j. 25 Co 259/2005-198, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se zcela ztotožnil se skutkovými zjištěními a právními závěry soudu prvního stupně a neshledal, že by se žalovaná svým jednáním dopustila porušení právních povinností, „ať už tím, že by nevytvořila žalobci podmínky pro ubytování na cele, či tím, že by mu nezajistila zdravotní péči v rozsahu a za podmínek stanovených zákonem s přihlédnutím k omezením vyplývajícím z účelu trestu“. Rozměry předmětné cely i její vybavení odpovídaly právním předpisům účinným k okamžiku vzniku úrazu a obecná námitka žalobce o „přetíženosti českých věznic“ není pro posouzení věci významná, neboť „směrodatný byl stav cely, v níž žalobce utrpěl úraz“. Rovněž neobstojí ani žalobcovo tvrzení, že mu žalovaná vzápětí po vzniku úrazu neposkytla řádnou zdravotní péči, neboť průběh vyšetření narušil sám žalobce tím, že se k vyšetření dostavil ve stavu lékové intoxikace, za což mu byl ostatně uložen i kázeňský trest.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a za otázku zásadního právního významu napadeného rozhodnutí považuje „posouzení toho, zda je možné, aby se kdokoliv mohl vyvinut z objektivní odpovědnosti za škodu na zdraví pouze na základě toho, že zde neexistuje právní norma, která by obsahovala takovou úpravu podmínek ubytování odsouzených osob, které byly nepochybně porušeny, aniž by se soud zabýval tím, zda skutečné podmínky na dané cele byly v rozhodný okamžik z hlediska zdra-

ví tam umístěných osob vyhovující“; kdy následně byla tato norma přijata v podobě novely vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. Namítá, že k úrazu došlo v důsledku nevyhovujících podmínek na cele, tj. v důsledku přeplněné cely došlo k „vydýchání“ vzduchu a ztrátě rovnováhy žalobce při vstávání z lůžka, a trvá na tom, že věznice V. byla „v rozhodném období přeplněna“ a právě z nedostatku místa byla ve věznici učiněna opatření spočívající v umístění patrových lůžek, čímž došlo k porušení příslušných právních předpisů, i když „žalobci není známo, jakým způsobem jsou stanovena kritéria kapacity věznic“ (je však přesvědčen, že – vycházejí z „publikací zabývajících se obsazením věznic“ – i v době úrazu platilo kritérium plochy 4 m² na osobu). Soud však návrhu na provedení důkazu místním šetřením za účelem zjištění rozměrů cely a znaleckým posudkem znalce z oboru zdravotnictví, který by posoudil podmínky na dané cele, nevyhověl. Žalobce dále zpochybňuje správnost postupu ošetřujících lékařů, ten „vedl k zásadnímu zhoršení jeho zdravotního stavu“ (bezodkladné neprovedení RTG snímku poraněné končetiny, nezajištění převozu žalobce na nezbytné vyšetření, nevhodné použití Kramerovy dlahy) a „je rovněž v rozporu s ustanovením čl. 31 Listiny, kdy každý má právo na ochranu zdraví, jakož i § 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, dle kterého se s odsouzenými ve výkonu trestu musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví“; tato skutečnost „zcela nepochybně vyplývá ze zdravotní dokumentace“, což však soud v napadeném rozsudku pomíjí. Dále namítá, že v důsledku neodborného posouzení jeho zdravotního stavu došlo k ukončení pracovního poměru ve věznici a vzniku škody v podobě ušlého výdělků. Jelikož byly rozsudky soudů obou stupňů vydány na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu,

trvá na doplnění dokazování a navrhuje, aby dovolací soud zrušil oba uvedené rozsudky a věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou – účastníkem řízení, dospěl k závěru, že dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)]. Podle odstavce 3 tohoto ustanovení rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Žalobce dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu ve věci samé, jímž byl

rozsudek soudu prvního stupně potvrzen, aniž mu předcházelo zrušující usnesení odvolacího soudu; přípustnost dovolání lze proto posuzovat pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dovolání může být podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu. Přípustnost dovolání není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Žalobce v dovolání uvedl, že odvolací soud posoudil nesprávně otázku odpovědnosti žalované a dospěl k nesprávnému rozhodnutí; uplatňuje tedy dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. (rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci). Z vyličení důvodů dovolání ovšem vyplývá, že dovolatel nesouhlasí především s tím, jak soudy obou stupňů zjistily skutkový stav v projednávané věci; tvrdí totiž, že z provedených důkazů skutkový stav nebyl zjištěn dostatečně a správně a nebyl pak správně posouzen po právní stránce, a to při posouzení odpovědnosti žalované za vznik úrazu, jakož i za nedostatky lékařského postupu, jež následoval po zranění žalobce. Brojí proti závěrům soudů obou stupňů o nenaplnění předpokladů odpovědnosti žalované podle § 420 obč. zák., neboť nebylo prokázáno protiprávní jednání ani příčinná souvislost mezi jednáním žalované a vznikem škody na straně žalobce. I když odvolací soud neposuzoval předmětný odpovědnostní vztah podle § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu ve-

řejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, nýbrž podle občanského zákoníku, jsou jeho závěry o tom, že žalovaná neporušila právní povinnosti stran rozměrů a vybavení cely, použitelné i pro posouzení, zda šlo ze strany věznice o nesprávný úřední postup.

V této souvislosti dovolatel, ač ohledně vzniku škody poukazuje na obecný stav přeplněnosti věznic v České republice, vytýká nedůvodně odvolacímu soudu, že se nezabýval tím, zda konkrétní podmínky na cele byly vyhovující; z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu (stejně tak i soudu prvního stupně) je však naopak zřejmé, že právě zjištění, zda dané poměry na cele odpovídaly předpisům, představovalo stěžejní argumentaci použitou v rozhodnutí. Soudy obou stupňů zjistily rozměry cely i její vybavení a shledaly je v souladu s tehdy účinnými předpisy. Poměruje-li se správnost úředního postupu ve smyslu ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. souladem počínání orgánu státu s normami upravujícími jeho činnost, je zřejmé, že rozhodnutí odvolacího soudu není v této otázce v rozporu s hmotným právem ani s ustálenou judikaturou soudů, a nemá proto po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř.

Výhrady dovolatele jsou dále vedeny proti závěrům soudů o správnosti postupu ošetřujících lékařů; přesvědčení dovolatele o jejich postupu *non lege artis* směřuje proti zjištění skutkového stavu, které vychází z toho, že dovolateli byla poskytnuta odpovídající lékařská péče, jejíž možnosti nepříznivě ovlivnil svým přístupem sám poškozený. V tomto směru dovolatel předkládá vlastní verzi skutkového stavu významného pro rozhodnutí ve věci, aniž by formuloval právní otázku, která má zásadní význam jak pro rozhodnutí v této věci, tak pro rozhodovací činnost soudů vůbec. Namítaná okolnost, že rozsudek odvolací-

ho soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování (srov. ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř.), přitom přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. založit nemůže.

Žalobce v dovolání trvá na doplnění dokazování s tím, že nebylo vyhověno jeho návrhům na provedení místního šetření za účelem zjištění rozměrů cely a vypracování znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, který by posoudil podmínky na cele. V tomto směru dovolací soud podotýká, že dokazování provádí toliko k prokázání důvodů dovolání (srov. ustanovení § 243a odst. 2 o. s. ř.), nikoli k objasnění skutkového stavu.

Z uvedeného vyplývá, že dovolání žalobce směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný; Nejvyšší soud ČR je proto podle ustanovení § 243b odst. 5 věty první a § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

6. K přípustnosti dovolání v důsledku neprovedení navrženého důkazu – znaleckého posudku. K odpovědnosti za neprovedení testu na lymskou boreliózu

**§ 420 obč. zák.
§ 241a o. s. ř.**

Namítá-li dovolatelka, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, spočívající v neprovedení navržených důkazů, uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., jímž přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1

písm. c) o. s. ř. rovněž založit nelze, nezahrnuje-li tvrzená vada řízení otázku zásadního právního významu. Již proto nepřichází v úvahu provedení důkazu navrhovaného dovolatelkou k prokázání uplatněného dovolacího důvodu. Nehledě k tomu, provedení důkazu, jež neprovedl odvolací soud a jenž má sloužit ke zjištění skutečnosti, zda žalobkyně onemocněla lymskou boreliózou (přičemž tuto skutečnost odvolací soud označil pro posouzení odpovědnosti za škodu jako irrelevantní), není ani způsobilé prokázat existenci vady řízení jako dovolacího důvodu ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 790/2009
ASPI.JUD184667CZ

Z odůvodnění:

Žalobkyně se po žalované domáhala náhrady škody na zdraví, konkrétně bolestného ve výši 300 000 Kč, náhrady za ztížení společenského uplatnění ve výši 700 000 Kč a náhrady nákladů účelně vynaložených na léčení ve výši 10 362 Kč s příslušenstvím. Škoda jí měla vzniknout nesprávným postupem lékaře-zaměstnance žalovaného zdravotnického zařízení.

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 26. 10. 2007, č. j. 18 C 17/2006-83, zamítl žalobu na zaplacení 1 010 362 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobkyně poté, co dne 29. 7. 2000 našla na svém těle 20 zakousnutých klíšťat, které odstranila, dne 31. 7. 2000 navštívila žalované zdravotnické zařízení a požádala o kontrolu a odběr krve zaměřený na diagnostiku lymské boreliózy. Ošetřující lékař vzhledem k inkubační době od krevních testů upustil a poučil žalobkyni o příznacích lymské boreliózy a o tom, že pokud by na

testech trvala, budou provedeny za přímou úhradu. Dne 6. 11. 2000 se žalobkyně nechala u žalované očkovat proti chřipce. Po mimořádných pracovních a soukromých problémech navštívila žalobkyně opakovaně dne 15. 2. 2001 a dne 1. 3. 2001 ošetřujícího lékaře a stěžovala si na problémy se spánkem, třes rukou, zvýšený tlak, potivost a bolest hlavy, byly jí předepsány utišující léky a byl jí doporučen psycholog. Po úporných bolestech hlavy a trvajících uvedených problémech navštívila žalobkyně ošetřujícího lékaře dne 22. 3. 2001, kdy jí bylo doporučeno vyšetření neurologem, jehož výsledky však byly negativní, a jelikož potíže přetrvávaly, byl jí doporučen psychiatr. Psychiatricka po zmínce o klišátech nechala provést krevní testy na lymskou boreliózu a následně žalobkyni nasadila antibiotika a čtyři roky ji léčila. Soud na základě provedeného dokazování, zejména znaleckých posudků, dospěl k závěru, že ošetřující lékař žalované postupoval v souladu s dostupnými poznatky lékařské vědy, jakož i v souladu s profesními povinnostmi praktického lékaře, tedy žádnou právní povinnost neporušil. Zda byla či nebyla žalobkyně nakažena lymskou boreliózou, není pro posouzení odpovědnosti žalované podstatné, podstatné je, zda ošetřující lékař postupoval tak, jak měl, a nic nezanedbal, což, jak plyne ze závěrů znaleckého posudku, učinil. Soud uzavřel, že žalobkyně vykazovala pro nakažení boreliózou zcela nespecifické příznaky, ani její současný zdravotní stav neukazuje na chronickou boreliózu a i kdyby testy provedené v současnosti potvrdily nakažení boreliózou, neprokazovalo by to nakažení z července roku 2000, ale kdykoliv v minulosti.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 18. 9. 2008, č. j. 53 Co 129,133/2008-116, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se zcela ztotožnil

s právními závěry soudu prvního stupně a dodal, že vzhledem k obsahu spisu byly důkazní návrhy soudem prvního stupně správně zamítnuty pro jejich nadbytečnost. Dovodil, že ošetřující lékař žalované se nedopustil porušení žádné právní povinnosti, které by bylo v příčinné souvislosti s žalobkyní tvrzenou škodou. Ošetřující lékař poučil žalobkyni dostatečným způsobem a vzhledem k inkubační době neměl povinnost provést testy ke zjištění boreliózy, které by byly v tu dobu zbytečné. Z jednoznačných závěrů znaleckého posudku vyplývá, že ošetřující lékař podle současných poznatků medicíny v žádném z kroků, jimiž se na léčbě žalobkyně podílel, nepochybil. Odvolací soud uzavřel, že odpovědnost žalované v dané věci podle § 420 odst. 1 a 2 obč. zák. nepřichází pro nedostatek porušení právní povinnosti žalovanou v úvahu a nic nenasvědčuje ani porušení prevenční povinnosti žalované podle § 415 obč. zák.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, které považuje za přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a v němž odvolacímu soudu vytýká, že řízení je postiženo vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Za závažnou vadu řízení považuje dovolatelka zejména skutečnost, že nebylo na její návrh vyčkáno na výsledky provedené lumbální punkce. Dovolatelka zásadní právní význam spatřuje v otázce odborného vyšetření, které je nezbytné ke zjišťování skutečného stavu věci, tedy ke zjištění lymské boreliózy. Namítá, že i přes pochybnosti vznesené v odvolacím řízení proti lékařskému posudku nedošlo v rozporu s § 127 odst. 1 o. s. ř. k výslechu neurologa, ani lékaře z oboru soudního lékařství, ale pouze specialisty na infekční nemoci, a to zvláště když nešlo o společný posudek několika znalců. Domnívá se, že jelikož nebyly odstraněny pochybnosti o správnosti znaleckého posudku, mělo

být přistoupeno podle § 127 odst. 2 o. s. ř. k přezkoumání posudku jiným znalcem. K prokázání dovolacího důvodu dovolatelka navrhla důkaz výsledky laboratorního vyšetření, jehož provedení odvolací soud nevyčkal a které potvrdily její onemocnění lymskou boreliózou. Navrhla, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání žalobkyně navrhla, aby dovolací soud dovolání jako nepřipustné odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou – účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 a 4 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný.

Připustnost dovolání proti rozsudku, kterým odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, upravuje ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) a c) o. s. ř. O případ uvedený v § 237 odst. 1 o. s. ř. pod písmenem b) v daném případě nejde, jelikož jím nebylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil, tedy Nejvyšší soud zkoumal připustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována roz-

dílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Pokud dovolatelka zpochybňuje hodnocení důkazu, tj. znaleckého posudku vypracovaného znaleckým ústavem, nejedná se o námitky proti právnímu posouzení, nýbrž proti skutkovému zjištění. Nesprávné skutkové zjištění zakládá dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř., uplatnění tohoto dovolacího důvodu však přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nezakládá (srov. např. č. 8/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) a vzhledem k tomu, že dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) ani písm. b) o. s. ř., nelze tento dovolací důvod v dovolacím řízení úspěšně uplatnit.

Namítá-li dovolatelka, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, spočívající v neprovedení navržených důkazů, uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., jímž přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. rovněž založit nelze, nezahrnuje-li tvrzená vada řízení otázku zásadního právního významu. Již proto nepřichází v úvahu provedení důkazu navrhovaného dovolatelkou k prokázání uplatněného dovolacího důvodu. Nehledě k tomu, provedení důkazu, jež neprovedl odvolací soud a jenž má sloužit ke zjištění skutečnosti, zda žalobkyně onemocněla lymskou boreliózou (příčemž tuto skutečnost odvolací soud označil pro posouzení odpovědnosti za škodu jako irelevantní), není ani způsobilé prokázat existenci vady řízení jako dovolacího důvodu ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Jelikož ze shora uvedených důvodů nelze napadené rozhodnutí považovat za zásadně právně významné ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., Nejvyšší soud dovolání podle § 243b odst. 5 věty první a § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

7. K odpovědnosti za škodu v případě trestného činu neposkytnutí pomoci spáchaného lékařem

§ 420 obč. zák.

Škodný následek ani příčinná souvislost mezi neposkytnutím pomoci a vzniklým následkem není znakem skutkové podstaty trestného činu neposkytnutí pomoci. Právníková literatura v souladu s ustálenou soudní praxí dovozuje, že trestní odpovědnost lékaře při výkonu služby za tento trestný čin připadá v úvahu jen tehdy, nevznikly-li z jeho opomenutí žádné následky na životě nebo zdraví poškozeného, jinak by šlo o některý z trestných činů proti životu a zdraví ve smyslu ustanovení § 219 až 224 tr. zák. Jestliže byl žalovaný odsouzen pro trestný čin neposkytnutí pomoci, neobsahuje pravomocný trestní rozsudek ve výroku o vině závěr o vztahu opomenutí žalovaného vůči vzniklému následku; odvolací soud byl proto oprávněn otázku příčinné souvislosti sám posoudit na základě jím provedených důkazů, aniž byl rozhodnutím trestního soudu v tomto směru vázán.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. 25 Cdo 2511/2005
ASPI JUD93221CZ

Z odůvodnění:

Žalobkyně se domáhala, aby jí žalovaný na nákladech na výživu pozůstalé manželky platil 20 910 Kč měsíčně od 23. 1. 2003 do 8. 7. 2011, s odůvodněním, že žalovaný neposkytl potřebnou pomoc jejímu manželovi O. B., ač s ohledem na své zaměstnání byl takovou pomoc povinen poskytnout (byl proto odsouzen pro trestný čin podle § 207 odst. 2 tr. zák.). Žalobkyně přitom jako osoba v domácnosti byla na zemřelého manžela odkázána výživou.

Okresní soud v Jičíně rozsudkem ze dne 4. 11. 2004, č. j. 10 C 86/2003-82, žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalovaný byl rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 27. 8. 2002, sp. zn. 6 T 7/2002, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 1. 2003, sp. zn. 12 To 379/2002, pravomocně uznán vinným trestným činem neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 2 tr. zák. Protiprávního jednání se jako lékař pohotovostní lékařské služby N. P. dopustil dne 23. 9. 2000 tím, že pacienta O. B. (manžela žalobkyně), u nějž učinil diagnostický závěr o podezření na infarkt myokardu a doporučil mu vyšetření na interním oddělení nemocnice v J., po objednání odvozu opustil. Pacient tak zůstal bez lékařské pomoci po dobu delší než 50 minut, v jejímž průběhu upadl do bezvědomí a zemřel. Soud s odkazem na ustanovení § 725 obč. zák. dovodil pasivní věcnou legitimaci žalovaného, který jako příkazník vykonával na základě příkazní smlouvy lékařskou první pomoc pro Okresní nemocnici J. Jestliže při tom postupoval *non lege artis*, k čemuž si nevyžádal souhlas příkazce (odchytil se od pokynů příkazce), je sám odpovědný za škodu tím vzniklou ve smyslu § 420 obč. zák. Ze znaleckého posudku prof. MUDr. V. D., CSc., znalce z oboru zdravotnictví, specializace kardiologie, revizního znaleckého posudku přednosti I. interní kardioangiologické kliniky Lékařské fakulty M. v B. prof. MUDr. J. T., CSc., a z výpovědi MUDr. D. a MUDr. Š. soud prvního stupně vzal za prokázané, že bez provedení pitvy nebylo možné zjistit příčinu smrti O. B., tedy ani příčinnou souvislost mezi protiprávním postupem žalovaného a smrtí manžela žalobkyně, jakož i následné škody. Odlišný závěr o existenci příčinné souvislosti mezi nesprávným postupem při poskytnutí zdravotní péče a poškozením zdraví s následkem smrti zaujala pouze Územní znalecká

komise při Fakultní nemocnici H. v zápisu ze dne 27. 11. 2000. Svědek MUDr. P. T. jako předseda komise ve své výpovědi v této souvislosti však uvedl, že komise nezjišťovala příčinu smrti O. B. Na základě těchto důkazů dospěl soud prvního stupně k závěru, že nebylo-li možné provést pitvu zemřelého, nebyla jednoznačně prokázána příčina jeho smrti, proto nebylo ani prokázáno, že by protiprávní jednání žalovaného bylo v příčinné souvislosti se smrtí O. B. a vzniklou škodou žalobkyně. Z toho učinil závěr, že není splněna jedna z podmínek odpovědnosti žalovaného za škodu ve smyslu ustanovení § 420 obč. zák.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 8. 6. 2005, č. j. 25 Co 729/2004-100, rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé potvrdil, změnil výrok o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ztotožnil se se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně (zejména s tím, že žalobkyně neprokázala příčinnou souvislost mezi jednáním žalovaného a smrtí svého manžela), nikoli však s jeho právními závěry v otázce pasivní legitimace žalovaného. S odkazem na ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák. dospěl k závěru, že žalovaný při lékařském výkonu nesledoval svůj osobní zájem, a nelze tak hovořit o vybočení z činnosti, kterou měl na základě příkazní smlouvy jako lékař pro zmíněnou nemocnici vykonávat; není proto ve věci pasivně legitimován.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a to z důvodu uvedeného v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Za otázku zásadního právního významu považuje hodnocení znaleckých posudků renomovaných lékařů o příčině smrti v souvislosti s rozhodováním o náhradě škody v přípa-

dě, že není možné provést důkaz pitvou zemřelého. Vytýká soudům obou stupňů, že znalecké posudky doplněné výpověďmi znalců, z nichž při svém rozhodování vycházely, zhodnotily v rozporu se zákonem, jestliže dovodily, že jimi nebyla prokázána příčinná souvislost mezi trestným jednáním žalovaného a smrtí manžela žalobkyně. Namítá, že soud prvního stupně neprovedl jí navržený důkaz znaleckým posudkem, který by stanovil příčinu smrti jejího manžela podle zdravotní dokumentace, současných znalostí z oboru, existující statistiky a zkušeností, s ohledem na zpopelnění těla zemřelého, kdy důkaz pitvou provést nelze, návrh však bez odůvodnění zamítl. Dovolatelka má za to, že příčinnou souvislost mezi smrtí manžela a trestným činem žalovaného, za který byl pravomocně odsouzen, dostatečně prokázala znaleckým posudkem Lékařské fakulty M. v B., zprávou Znalecké komise při Fakultní nemocnici v H. a doplňujícími svědeckými výpověďmi znalců. Dále se neztotožňuje s právním názorem soudu odvolacího o nedostatku pasivní legitimace žalovaného, neboť podle jejího názoru, pokud žalovaný jednal *non lege artis*, jednal tak nad rámec příkazní smlouvy a je za škodu odpovědný. Dovolání směřuje rovněž proti výrokům rozsudku odvolacího soudu, jimiž uložil žalobkyni povinnost nahradit žalovanému náklady řízení před soudy obou stupňů, ačkoliv zde byly dány po celou dobu řízení důvody uvedené v ustanovení § 150 o. s. ř. Dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil.

Žalovaný se ve svém vyjádření plně ztotožnil se závěry odvolacího soudu a uvádí, že dovolatelka pouze předkládá vlastní skutková zjištění ohledně příčinné souvislosti mezi jeho jednáním a smrtí jejího manžela a nesouhlasí s hodnocením provedených důkazů, což však nemůže odůvodnit přípustnost dovolání podle

§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť rozhodnutí ve věci samé nemá po právní stránce zásadní význam. Rovněž v otázce nedostatku pasivní legitimace souhlasí s právním názorem odvolacího soudu, neshledává zde důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a navrhuje zamítnutí dovolání.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou – účastníkem řízení, dospěl k závěru, že dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)]. Podle odstavce 3 tohoto ustanovení rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Žalobkyně dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu ve věci samé, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně (ve výroku ohledně věci samé) potvrzen, aniž by mu předcházela zrušující rozsudek odvolacího soudu; přípustnost dovolání lze proto posuzovat pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dovolání může být podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu. Přípustnost dovolání není založena již tím, že dovolatelka tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Žalobkyně v dovolání uvádí, že uplatňuje dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. (rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci), z formulace otázky zásadního právního významu a z vylíčení důvodů dovolání však vyplývá, že nesouhlasí především s tím, jak soudy obou stupňů zjistily skutkový stav v projednávané věci, a tvrdí, že z provedených důkazů skutkový stav nebyl zjištěn správně a správně právně posouzen. Otázka, kterou formuluje jako otázku zásadního právního významu, neřeší problém právní, nýbrž směřuje do oblasti hodnocení důkazů a týká se tak posouzení správnosti skutkových zjištění, jež přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nezakládá. Dovolatelka odkazuje zejména na znalecký posudek Lékařské fakulty M. v B., zprávu Znalecké komise při Fakultní nemocnici v H. a výpovědi svědků MUDr. Š. a MUDr. P. T., z nichž podle jejího názoru jednoznačně vyplývá, že smrt jejího manžela byla v příčinné souvislosti s postupem žalovaného *non lege*

artis. Dovolatelka tak předkládá vlastní verzi skutkového stavu významného pro rozhodnutí v této konkrétní věci, aniž by jí formulovaná otázka, týkající se způsobu hodnocení důkazů, měla zásadní význam pro rozhodovací činnost soudů vůbec. Ve skutečnosti tedy napadá rozsudek odvolacího soudu ohledně skutkových zjištění v otázce příčinné souvislosti (otázka existence vztahu příčinné souvislosti mezi jednáním nebo opomenutím škůdce a vznikem škody je otázkou skutkovou nikoli právní – srov. obdobně rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. února 2002, sp. zn. 21 Cdo 300/2001, publikovaný v Souboru rozhodnutí NS ČR, sv. 14, pod C 1025), nikoliv pro samotné právní posouzení věci. Námitka se tak týká skutkových zjištění, která podle názoru dovolatelky nemají podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování, nikoli řešení otázek právních (§ 241a odst. 3 o. s. ř.). Stejně tak přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nezakládá ani dovolatelkou vytkaná vada řízení (neprovedení důkazu znaleckým posudkem), která je dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Na těchto závěrech nic nemění ani skutečnost, že žalovaný byl pravomocným rozhodnutím trestního soudu (rozsudek Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 27. 8. 2002, sp. zn. 6 T 7/2002, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 1. 2003, sp. zn. 12 To 379/2002) odsouzen pro trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 2 tr. zák., jehož se dopustil tím, že jako lékař pohotovostní lékařské služby po objednání odvozu opustil pacienta, u něž učinil diagnostický závěr o podezření na infarkt myokardu a jemuž doporučil vyšetření na interním oddělení nemocnice, přičemž pacient tak zůstal bez lékařské pomoci po dobu delší než 50 minut, v jejímž průběhu upadl do bezvědomí a zemřel.

Obecně platí, že soud v občanském soudním řízení je vázán vždy rozhodnutím o tom, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, přičemž rozsah této vázanosti je dán tím, do jaké míry jsou znaky skutkové podstaty trestného činu okolnostmi významnými pro rozhodnutí o náhradě škody. Rozhodnutí o tom, že byl spáchán dokonatý trestný čin, neznamená vždy jen konstatování zaviněného protiprávního jednání určitého pachatele, ale i závěr o vzniku určité újmy, kterou v případě trestných činů proti životu a zdraví představuje i nemajetková újma, jejíž odškodnění právní předpisy připouštějí, jakož i závěr o existenci příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním a zmíněnou újmou (srov. Zprávu o rozhodování soudů o náhradě škody ve věcech, jímž předcházelo adhezní řízení, bývalého NS ČSR ze dne 5. 12. 1979, sp. zn. Pls 2/79, publikovanou pod č. 22 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1979, s. 491–492).

Škodný následek ani příčinná souvislost mezi neposkytnutím pomoci a vzniklým následkem není znakem skutkové podstaty trestného činu neposkytnutí pomoci, za který byl žalovaný pravomocně odsouzen (podle ustanovení § 207 odst. 2 tr. zák. kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti). Právnícká literatura v souladu s ustálenou soudní praxí dovozuje, že trestní odpovědnost lékaře při výkonu služby za tento trestný čin připadá v úvahu jen tehdy, nevznikly-li z jeho opomenutí žádné následky na životě nebo zdraví poškozeného, jinak by šlo o některý z trestných činů proti životu a zdraví ve smyslu ustanovení § 219 až 224 tr. zák. (srov. Šámal, P., Půry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. vydání. Pra-

ha: C. H. Beck 2004, s. 1238, bod 14, a rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 9. 1997, sp. zn. 2 Tzn 72/97, publikovaný pod č. 37, bod II., ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998). Jestliže byl tedy v této konkrétní věci žalovaný odsouzen pro trestný čin neposkytnutí pomoci, neobsahuje pravomocný trestní rozsudek ve výroku o vině závěr o vztahu opomenutí žalovaného vůči vzniklému následku; odvolací soud byl proto oprávněn otázku příčinné souvislosti sám posoudit na základě jím provedených důkazů, aniž byl rozhodnutím trestního soudu v tomto směru vázán.

Za situace, kdy z hlediska otázky příčinné souvislosti neshledává dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zásadně právně významným, pozbývá významu otázka pasivní legitimace žalovaného; nepodléhá-li totiž dovolacímu přezkumu otázka příčinné souvislosti jakožto podmínky odpovědnosti žalované za škodu, která ob stojí samostatně jako důvod pro zamítnutí žaloby, nemohlo by se ani jakékoliv řešení otázky pasivní legitimace projevit v poměrech dovolatelky kladně (srov. rozsudek NSČR ze dne 8. 12. 1997, sp. zn. 3 Cdon 1374/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 2, ročník 1998, pod č. 17, případně rozsudek NS ČR ze dne 28. 5. 1998, sp. zn. 2 Cdon 119/97, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 55/99).

Dovolání dále výslovně směřuje i proti výroku rozhodnutí odvolacího soudu o náhradě nákladů řízení. Ačkoli výroky o povinnosti zaplatit náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně i soudem odvolacím jsou obsaženy v rozsudku, mají povahu usnesení (§ 167 odst. 1 o. s. ř.), proto je třeba přípustnost dovolání proti nim posuzovat podle ustanovení upravujících přípustnost dovolání proti usnesení odvolacího soudu.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 o. s. ř. není dána již proto, že usnesením odvolacího soudu nebylo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým by bylo rozhodnuto ve věci samé. Pojem „věc sama“ je totiž právní teorií i soudní praxí vykládán jednotně jako věc, která je tím předmětem, pro nějž se řízení vede, za věc samu (v teorii se uvádí také věc hlavní) je tedy pokládán nárok uplatněný žalobou (§ 79 odst. 1 o. s. ř.), o němž má být v příslušném řízení věcně rozhodnuto V daném případě „věcí samou“ byl tedy požadavek na placení měsíčního výživného pozůstalé manželky.

Dovolání pak není přípustné ani podle ustanovení § 238, 238a a 239 o. s. ř., protože napadeným usnesením nebylo rozhodnuto ve věcech, které jsou taxativně vyjmenovány v ustanoveních § 238 a 238a o. s. ř., a nejde rovněž o žádný z případů procesních rozhodnutí uvedených v ustanovení § 239 o. s. ř.

Ze všech těchto důvodů je zřejmé, že dovolání žalobkyně směřuje v celém rozsahu proti rozhodnutí odvolacího soudu, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný. Nejvyšší soud je proto odmítl podle § 243b odst. 5 věty první a § 218 písm. c) o. s. ř.

8. K ústavně konformnímu výkladu a hodnocení důkazů při prokazování příčinné souvislosti mezi lékařským pochybením a následkem

§ 420 obč. zák.

Závěry nalézacího soudu stran „sto-procentního“ prokázání objektivní příčinné souvislosti se jeví Ústavnímu soudu jako nereálné, neboť nedosažitelné

a neudržitelné. Určovat v lékařských postupech jednoduchý vztah příčiny a následku je samo o sobě velmi obtížné. Zásah lékaře vlastně sám o sobě mění „přirozený běh věcí“ v lidském těle, zasahuje do komplexních vztahů příčin a následků. I v případě aktivního jednání lékaře, který zvolí určitý léčebný postup, je velmi obtížné, ba vyloučené stanovit, zda tento postup byl nade vše rozumnou pochybnost jedinou možnou příčinou škodlivého stavu, který nastal. O to obtížnější je to v případě opomenutí, kdy lékař nezvolí postup, který na základě soudobých a dostupných znalostí lékařství zvolit mohl a měl. Prokázat, že právě a pouze toto opomenutí tvoří se škodlivým důsledkem ničím nenarušený vztah, je v podstatě nemožné. V důsledku toho je výrazně oslabeno postavení poškozeného.

Z toho důvodu právní řády *common law* opustily v těchto případech požadavek (pravděpodobného) prokázání kauzálního nexu a vytvořily doktrínu tzv. „ztráty šance“ či „ztráty očekávání“ (*loss of chance, loss of expectation*), podle níž soud poměřuje či odhaduje (*estimates*) pravděpodobnost dosažení určitých šancí, pokud by byl zvolen určitý postup a reflektuje tyto šance, zda jsou vyšší nebo nižší než ty, které by bylo možno očekávat při nenarušeném či řádném chodu věcí. Jinak řečeno, vychází se z toho, jaké by v případě lékařského postupu *lege artis* byly statisticky šance (prognózy) na úplné vyléčení, úplné odvrácení smrti či prodloužení života pacienta o určitou dobu.

Vzhledem k tomu, že pojem příčinná souvislost není právními předpisy v ČR nijak definován, nic nebrání judikatuře českých soudů, aby požadavek „stoprocentně“ prokazované příčinné souvislosti přehodnotila a přijala ade-

kvátnější a realističtější výklad „způsobení škody“, který by vyrovnával slabší postavení poškozených. Naznačené řešení užívané v zemích *common law* se dle přesvědčení Ústavního soudu více přibližuje ideji spravedlivého řešení následků majících původ ve vztahu lékař–pacient, který je třeba nahlížet jako vztah, v němž má z mnoha důvodů, avšak především z důvodů znalostních, převahu moci právě lékař. Proto je třeba důsledněji chránit pacientovo základní právo na tělesnou integritu a v posledku, jak dokazuje řešený případ, i právo na život, a to i skrze výklad příslušných ustanovení občanského zákoníku týkajících se náhrady škody.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 8. 2008, sp. zn. I. ÚS 1919/08
SbÚS 10/2008

Z odůvodnění:

I.

Ústavní stížností podanou dne 30. 7. 2008 a doručenou Ústavnímu soudu dne 31. 7. 2008 se stěžovatelky domáhaly zrušení v záhlaví označených rozhodnutí obecných soudů.

Jak stěžovatelky v ústavní stížnosti uvedly, rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 29. 2. 2008, sp. zn. 26 C 69/2003, byla zamítnuta žaloba podaná proti nim V. B. a ve výroku II. tohoto rozsudku byla žalobci uložena povinnost zaplatit stěžovatelkám na náhradu nákladů řízení částku 47 730,90 Kč. Napadeným usnesením Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci, byl tento výrok změněn tak, že náhrada nákladů řízení nebyla stěžovatelkám podle § 150 o. s. ř. přiznána a naopak stěžovatelkám byla uložena povinnost zaplatit žalobci na náhradu nákladů odvolacího řízení částku 800 Kč.

Žalobce se podanou žalobou domáhal zaplacení náhrady škody formou jednorázové platby ve výši 80 216 Kč a formou pravidelných měsíčních plateb ve výši 1 461 Kč. Požadované částky vznikly jako náklady na léčbu žalobcovy manželky, která po chybném postupu žalované MUDr. M. dne 14. 1. 2001 zemřela, na léčbu psychického stavu nezletilého žalobcova dítěte po smrti žalobcovy manželky a v důsledku snížení výdělků žalobce, který byl po smrti manželky nucen upravit pracovní úvazek tak, aby mohl pečovat o pozůstalé nezletilé děti.

Žalobce měl dle obou stěžovatelek v žalobě tvrdit, že smrt manželky zavinila svým postupem *non lege artis* stěžovatelka MUDr. S. M., která manželku jako odborná lékařka (gynekoložka) opakovaně vyšetřovala. Jak stěžovatelky v ústavní stížnosti dále uvedly, žaloba byla v celém rozsahu zamítnuta. Pokud jde o stěžovatelku MUDr. M., stalo se tak z důvodu nedostatku pasivní legitimace, neboť v době, kdy poskytovala žalobcově manželce zdravotní péči, byla zaměstnána v nestátním zdravotnickém zařízení provozovaném stěžovatelkou M., s. r. o. V případě této druhé stěžovatelky nebyla shledána odpovědnost za smrt žalobcovy manželky z důvodu neexistence příčinné souvislosti mezi postupem MUDr. M. a smrtí manželky žalobce, resp. vzniklou škodou.

V souvislosti s tímto závěrem zavázal nalézací soud žalobce k náhradě nákladů řízení, avšak odvolací soud tento výrok změnil a odkazem na § 150 o. s. ř. rozhodl o tom, že stěžovatelkám se náhrada nákladů nepřiznává. Odvolací soud přitom uvedl, že žaloba byla zamítnuta pro neprokázání příčinné souvislosti, což mělo být konstatováno i nalézacím soudem, a žalobu tedy nelze označit jako zjevně bezdůvodnou od samého počátku. Nepřiznáním náhrady nákladů řízení pak podle odvolacího soudu

nebudou stěžovatelky nijak výrazně poškozeny.

Stěžovatelky se domnívají, že napadeným usnesením krajského soudu byla porušena jejich ústavně zaručená základní práva, a to právo na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny a právo na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny. Jak stěžovatelky blíže rozvedly, k ochraně svých práv v řízení před obecnými soudy si zvolily advokáta, s nímž uzavřely smlouvy o poskytnutí právní pomoci, jejichž součástí byla ujednání o úhradě mimosmluvní odměny, která měla v případě stěžovatelky MUDr. M. činit 77 903,40 Kč, v případě druhé stěžovatelky 49 083,50 Kč. Zatímco nalézací soud dle stěžovatelek respektoval zákonná ustanovení, podle nichž má ve věci úspěšný účastník řízení právo na náhradu nákladů řízení, a rovněž tak šetřil výše uvedená základní práva, naopak odvolací soud se dopustil jejich porušení. Zejména u první stěžovatelky je závěr krajského soudu naprosto nepřijatelný, neboť vůči ní byla žaloba nedůvodná od samého počátku a pro nedostatek pasivní legitimace byla zamítnuta. V takovém případě není odepření práva na náhradu vynaložených nákladů řízení odkazem na § 150 o. s. ř. vůbec namístě.

Rovněž pokud jde o druhou stěžovatelku, v jejímž případě byla žaloba zamítnuta z důvodu nedostatku příčinné souvislosti mezi vznikem škody a protiprávním jednáním, nebyly dány podmínky pro aplikaci § 150 o. s. ř. Tato stěžovatelka uvedla, že byla ve věci zcela úspěšná, a proto jí náleží náhrada vynaložených nákladů, resp. alespoň náhrada nákladů vypočtená podle vyhlášky č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti

č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve znění dalších vyhlášek. Stěžovatelky uvedly, že nevidí žádný rozumný, zákonný, spravedlivý a základní slušnosti odpovídající důvod, proč by měly nést žalobcem zbytečně vyvolané náklady spojené se zbytečným soudním řízením. Tyto náklady ve skutečnosti činily dohromady takřka 127 000 Kč, přičemž nalézací soud zavázal žalobce podílet se na jejich úhradě alespoň částkou 47 730 Kč.

Vzhledem k tomu stěžovatelky navrhy, aby Ústavní soud napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci zrušil.

II.

Po zvážení obsahu ústavní stížnosti a odůvodnění napadeného rozhodnutí odvolacího soudu a rozsudku nalézacího soudu dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost je zjevně neopodstatněná.

Ústavní soud se ve své předchozí judikatuře opakovaně zabýval rozhodováním obecných soudů o náhradě nákladů řízení a jeho reflexí z hlediska zachování práva na spravedlivý proces. Přitom na jedné straně vyslovil názor, že rozhodování o nákladech soudního řízení je integrální součástí soudního řízení jako celku (srov. mimo jiné nálezy ve věci sp. zn. I. ÚS 653/03, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. č. 33, nálezy č. 69, s. 189). V případě rozhodování o náhradě nákladů řízení je třeba přihlížet ke všem okolnostem věci, které mohou mít vliv na stanovení povinnosti k náhradě nákladů řízení, jež účastník vynaložil k účelnému uplatňování nebo bránění práva. Úkolem obecného soudu proto není pouze mechanicky rozhodnout o náhradě podle výsledku sporu, nýbrž vážit, zda tu neexistují další rozhodující

okolnosti mající podstatný vliv na přiznání či nepřiznání náhrady účelně vynaložených nákladů. Na druhé straně ovšem Ústavní soud judikoval, že otázku náhrady nákladů řízení, resp. její výše, jakkoliv se může účastníka řízení citelně dotknout, nelze z hlediska kritérií spravedlivého procesu klást na stejnou roveň jako proces vedoucí k rozhodnutí ve věci samé (srov. usnesení ve věci sp. zn. IV. ÚS 303/02, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. č. 27, usn. č. 25, s. 307).

Ústavní soud proto vztáhl shora uvedená kritéria na napadené rozhodnutí a neshledal nic, co by svědčilo o porušení ústavně zaručených základních práv. V odůvodnění napadeného usnesení jsou zcela jasně vyjádřeny důvody, které odvolací soud vedly k použití § 150 o. s. ř. Ústavní soud považuje tento postup za zcela vyhovující základnímu právu na spravedlivý proces a navíc se s těmito důvody zcela ztotožňuje.

V dané věci totiž nelze odhlédnout od toho, že nalézacím soudem bylo jednoznačně konstatováno pochybení MUDr. M., které bylo shledáno jako protiprávní. Na závěru, že postup MUDr. M. lze označit jako postup *non lege artis* se ostatně shodly všechny znalecké posudky, které byly zpracovány jak v rámci řízení před obecnými soudy, tak v rámci trestního řízení, resp. postupu České lékařské komory. Nárok žalobce na náhradu škody pak nebyl shledán pouze v důsledku toho, že nelze stoprocentně prokázat příčinnou souvislost mezi postupem stěžovatelky a smrtí žalobcovy manželky. Ústavní soud sdílí přesvědčení odvolacího soudu, že podaná žaloba nebyla od počátku bezúčelná, neboť její neúspěch závisel na prokázání objektivní příčinné souvislosti mezi postupem lékařky a smrtí její pacientky, což je věc velmi obtížnou, kterou nemohl laik v příslušném lékařském oboru na počátku od-

hadnotu (ostatně Ústavní soud požadavek „stoprocentního“ prokázání objektivní příčinné souvislosti jako podmínky existence odpovědnosti za škodu nesdílí – blíže viz připojené *obiter dictum*). Jinak řečeno, skutečnost, že jednání MUDr. M. bylo shledáno jako protiprávní, byla dle přesvědčení Ústavního soudu v daném případě dostatečným důvodem pro použití moderačního oprávnění a nepřiznání náhrady nákladů řízení.

Pro úplnost považoval Ústavní soud za nutné uvést (byť tímto směrem nebyla argumentace v ústavní stížnosti explicitně vedena), že zkoumal porušení práva na spravedlivý proces rovněž z pohledu možné překvapivosti napadeného rozhodnutí. V nálezu sp. zn. I. ÚS 654/03 (Sbírka nálezu a usnesení Ústavního soudu, sv. 32, náleze č. 27, s. 255) shledal Ústavní soud překvapivost rozhodnutí odvolacího soudu v tom, že se obecný soud nevypořádal s konkrétními námitkami účastníka řízení proti přiznané výši náhrady nákladů stanovené soudem prvního stupně, a namísto toho arbitrárně, a z pohledu tohoto účastníka překvapivě, aplikoval § 150 o. s. ř. Jinak řečeno, ačkoliv nalézací soud účastníkovi přiznal náhradu nákladů řízení a tento účastník v odvolání zpochybňoval jeho výši, odvolací soud to-muto účastníkovi nepřiznal žádnou náhradu právě s odkazem na § 150 o. s. ř. V nálezu sp. zn. II. ÚS 828/06 (Sbírka nálezu a usnesení Ústavního soudu, sv. 44, náleze č. 26, s. 309, dostupný rovněž v elektronické verzi na <http://nalus.usoud.cz>) pak Ústavní soud z potenciální překvapivosti rozhodnutí dovodil povinnost odvolacího soudu před tím, než moderační právo podle § 150 o. s. ř. použije, dát účastníkům řízení prostor se k zamýšlené moderaci vyjádřit a případně navrhnout provedení důkazů, které by doložily nebo zpochybnilly existenci důvodů zvláštního zřetele hodných. V tomto konkrétním případě však Ústavní soud shledal i porušení základního práva

(rovnosti účastníků řízení) při samotné aplikaci § 150 o. s. ř., neboť odvolací soud rozhodoval o odvolání opakovaně a zatímco v případě jedné strany sporu k okolnostem hodným zvláštního zřetele nepřihlédl, v případě druhé strany sporu ano.

Závěry vyplývající z těchto citovaných rozhodnutí Ústavního soudu však v žádném případě nedopadají na nyní posuzované usnesení obecného soudu. Za situace, kdy Ústavní soud v nyní posuzovaném případě (na rozdíl od shora citované věci sp. zn. II. ÚS 828/06) neshledal porušení základního práva v samotné aplikaci § 150 o. s. ř., a navíc se s důvody vedoucími k aplikaci moderačního oprávnění zcela ztotožnil, bylo by extrémně formalistickým požadavkem, pokud by *ex post* trval na povinnosti obecného soudu dát účastníkům řízení procesní prostor vyjádřit se k důvodům použití moderačního oprávnění soudu. Jak již Ústavní soud rovněž judikoval, v případě subjektivního práva na soudní a jinou právní ochranu je totiž třeba vždy zkoumat, jak porušení procesních práv zkrátilo jednotlivce na možnosti uplatňovat jednotlivá procesní práva a konat procesní úkony, jež by byly způsobilé přivodit pro jednotlivce příznivější rozhodnutí ve věci samé (srov. usnesení sp. zn. I. ÚS 148/02, Sbírka nálezu a usnesení Ústavního soudu, sv. 31, usn. č. 19, s. 327, dostupné rovněž na <http://nalus.usoud.cz>). Jinak řečeno, tam, kde by realizace procesního oprávnění účastníka nemohla přinést příznivější rozhodnutí ve věci, bylo by nepřipustným formalismem zrušit rozhodnutí obecného soudu výlučně pro nevyhovění procesním oprávněním účastníka.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti Ústavní soud neshledal porušení ústavně zaručených základních práv stěžovatele, a proto mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněný návrh odmítl [usta-

novení § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů].

III.

Nad rozsah vlastního přezkumu napačeného usnesení považuje Ústavní soud za vhodné učinit poznámku k vlastnímu meritornímu rozhodnutí nalézacího soudu. Jak již bylo uvedeno, nalézací soud sice shledal protiprávnost jednání ošetrující lékařky, avšak neshledal „žádnou příčinnou souvislost“ mezi tímto jednáním a smrtí pacientky. V odůvodnění k tomu uvedl, že „nestačí pouhá pravděpodobnost příčinné souvislosti či okolnosti nasvědčující její existenci; příčinnou souvislost je nutno vždy prokázat“ (s. 7 rozsudku). V jednotlivých znaleckých posudcích se k tomu konstatuje následující. „Zda v případě jiného lékařského postupu se dalo zabránit vzniklému následku, je pak spekulativní, když úspěšnost léčby rakoviny děložního hrdla se posuzuje statisticky tzv. pětiletým přežitím po léčbě a je do značné míry závislé na pokročilosti onemocnění a dalších faktorech. Teoreticky je tedy možné odhadnout, že kdyby onemocnění M. B. bylo diagnostikováno dříve na nižším stupni klinického rozšíření, byla by naděje na přežití větší, nebo naopak možno říci, že při progresi onemocnění ze stupně I do stupně II se prognóza přežití zhorší o 15 %, při progresi ze stupně II do stupně III o 30 %, avšak je třeba dodat, že v každém stupni klinického rozsahu onemocnění určité procento nemocných vzdor adekvátní léčbě umírá“ (z posudku MUDr. J. B., CSc.). „Zda při dodržení léčebného postupu *lege artis* by nedošlo k úmrtí, je otázkou spekulativní, včasnější diagnóza u invazivních nádorů děložního hrdla statisticky zlepšuje šance na přežití. Bohužel v konkrétních případech i v dnešní době při dodržení všech postupů *lege artis* umírají ženy i na časnější stadia a naopak i takto pokročilé nálezy

mají statisticky definovanou šanci na vyléčení“ (z posudku Gynekologicko-porodnické kliniky, FN Motol).

Závěry nalézacího soudu stran „stoprocentního“ prokázání objektivní příčinné souvislosti se jeví Ústavnímu soudu jako nereálné, neboť nedosažitelné a neudržitelné. Určovat v lékařských postupech jednoduchý vztah příčiny a následku je samo o sobě velmi obtížné. Podstatou lékařství je vlastně vstupovat do celého řetězce příčin a následků, do procesů, které probíhají v lidském těle, a vnějším zásahem tyto procesy ovlivňovat, měnit jejich směr, působení atd. Zásah lékaře tak vlastně sám o sobě mění „přirozený běh věcí“ v lidském těle, zasahuje do komplexních vztahů příčin a následků. I v případě aktivního jednání lékaře, který zvolí určitý léčebný postup, je velmi obtížné, ba vyloučené stanovit, zda tento postup byl nade vši rozumnou pochybnost jedinou možnou příčinou škodlivého stavu, který nastal. O to obtížnější je to v případě opomenutí, kdy lékař nezvolí postup, který na základě soudobých a dostupných znalostí lékařství zvolit mohl a měl. Prokázat, že právě a pouze toto opomenutí tvoří se škodlivým důsledkem ničím nenarušený vztah, je v podstatě nemožné. V důsledku toho je výrazně oslabeno postavení poškozeného.

Ostatně z toho důvodu právní řády *common law* opustily v těchto případech požadavek (pravděpodobného) prokázání kauzálního nexu a vytvořily doktrínu tzv. „ztráty šance“ či „ztráty očekávání“ (*loss of chance, loss of expectation*), podle níž soud poměřuje či odhaduje (*estimate*) pravděpodobnost dosažení určitých šancí, pokud by byl zvolen určitý postup, a reflektuje tyto šance, zda jsou vyšší nebo nižší než ty, které by bylo možno očekávat při nenarušeném či řádném chodu věcí. Jinak řečeno, vychází se z toho, jaké by v případě lékařského postupu *lege artis* byly sta-

tisticky šance (prognózy) na úplné vyléčení, úplné odvrácení smrti či prodloužení života pacienta o určitou dobu; blíže viz např. rozhodnutí britské *House of Lords* *Gregg v. Scott* z roku 2005, <http://www.parliament.the-stationeryoffice.co.uk/pa/ld200405/ldjudgmt/jd050127/gregg-1.htm>.

Vzhledem k tomu, že pojem příčinná souvislost není právními předpisy v České republice nijak definován, což ostatně zdůraznil ve svém rozsudku i nalézací soud, nic nebrání judikatuře českých soudů, aby požadavek „stoprocentně“ prokazované příčinné souvislosti přehodnotila a přijala adekvátnější a realističtější výklad „způsobení škody“, který by vyrovnával slabší postavení poškozených. Naznačené řešení užívané v zemích *common law* se dle přesvědčení Ústavního soudu více přibližuje ideji spravedlivého řešení následků majících původ ve vztahu lékař–pa-

cient, který je třeba nahlížet jako vztah panství, v němž má z mnoha důvodů, avšak především z důvodů znalostních, převahu moci právě lékař. Proto je třeba důsledněji chránit pacientovo základní právo na tělesnou integritu a v posledku, jak dokazuje řešený případ, i právo na život, a to i skrze výklad příslušných ustanovení občanského zákoníku týkajících se náhrady škody.

Přitom je třeba vážit i tu skutečnost, že zdravotnická zařízení, jako bylo zařízení stěžovatelky v tomto případě, mají uzavřeny smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu, takže v případě shledání jejich odpovědnosti bude náhrada škody kryta pojistným plněním. Jinak řečeno, taková změna v pojetí odpovědnosti přímo finančně neohrozí systém poskytování zdravotní péče v České republice, naopak povede k jejímu dalšímu zkvalitňování.

Objektivní odpovědnost dle § 421a občanského zákoníku

9. Škoda způsobená v důsledku lékařského zákroku okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci

§ 421a obč. zák.

Okolností, jež má původ v povaze věci (§ 421a obč. zák.), je tlak na míchu v důsledku působení drátěné kličky užití při lékařském zákroku.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1129/2005
SoJ 12/2007

Z odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě citovaným rozsudkem potvrdil rozsudek Okresního soudu v Opavě ze dne 28. 8. 2003, č. j. 12 C 54/2000-156, ve výroku o věci samé, kterým soud prvního stupně uložil žalované zaplatit žalobci na odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění částku 1 275 000 Kč s příslušenstvím, změnil jej jen ve výroku o nákladech řízení, zamítl v odvolacím řízení uplatněný nárok na další odškodnění ztížení společenského uplatnění ve výši 1 740 000 Kč a rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobce utrpěl při operaci páteře, prováděné dne 17. 10. 1996 ve zdravotnickém zařízení žalované, poškození míchy s trvalými následky spočívajícími v těžké poruše hybnosti všech končetin (spastické kvadruparéze) a v těžké poruše vyprazdňování. Operující lékaři zvolili správný způsob operace s použitím tzv. drátěných kliček, který byl u žalobce, trpícího vrozenou vadou páteře, jediným

řešením, a všechny výkony provedli standardním způsobem, v souladu s dostupnými poznatky vědy. K poškození míchy došlo při podsouvání pravé drátěné kličky pod oblouky prvního a druhého krčního obratle, neboť vzhledem k anatomickým dispozicím žalobce klička začala míchu utlačovat. Lékaři vyjmuli drátěné kličky bezprostředně po zjištění, že utlačují míchu. Oba soudy uzavřely, že žalovaná odpovídá žalobci za škodu na zdraví podle ustanovení § 421a obč. zák. bez zřetele k tomu, že operace byla správně indikována i správně provedena, byla však spojena s rizikem, že právě při podsouvání drátěné kličky pod oblouk obratle může dojít k poškození míchy. Požadavkům *lege artis* odpovídá i to, že klička se zasouvá do páteřního kanálu prakticky naslepo, protože pod oblouk obratle není vidět.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, jež má za přípustné vzhledem k zásadnímu významu rozhodnutí po právní stránce, uplatňujíc dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Odvolací soud podle dovolatelky v dané věci nesprávně vyložil podmínky objektivní odpovědnosti zdravotnického zařízení za škodu podle § 421a obč. zák.; zavedení drátěných kliček do páteřního kanálu žalobce není okolností, která má původ v povaze kličky. Je zásadní rozdíl mezi situací, kdy škodlivý následek je způsoben okolností, která má původ v povaze užití věci (např. aplikace injekční jehly), a situací, kdy takový následek je způsoben běžným a správným postupem při užití věci, nebo faktickou situací, která přitom nastala, lhotejně, zda byla způsobena, jak tvrdí dovolatelka, současnou úrovní vědeckého poznání či nikoliv. Objektivní odpovědnost

za škodu podle citovaného ustanovení není – jak se uvádí v dovolání – spojena s činností, nýbrž s okolnostmi, které mají původ v povaze věci. Výklad, který podal odvolací soud, je extenzivní, spíše patří do úvah v rámci legislativního procesu a v praxi by znamenal, že zdravotnické zařízení by odpovídalo za jakoukoliv škodu, která vznikne při poskytování zdravotnické péče.

Žalobce navrhnul zamítnutí dovolání máje za správný výklad objektivní odpovědnosti zdravotnického zařízení za škodu, tak jak jej podal odvolací soud. Zdůraznil přitom, odkazuje na znalecký posudek MUDr. P. D., příčinnou souvislost mezi tím, že pravá klička zasahovala uvnitř páteřního kanálu do jeho průběhu, a utlačovala tak míchu, a následným poškozením míchy.

Nejvyšší soud jako soud dovolací po zjištění, že dovolání podané v dané věci včas a proti potvrzujícímu pravomocnému rozsudku, může být přípustné jediné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., zabýval se nejprve otázkou, zda rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam. Na tuto otázku Nejvyšší soud odpovídá kladně; výklad podmínek objektivní odpovědnosti zdravotnického zařízení za škodu podle § 421a obč. zák., který v dané věci podal odvolací soud, otvírá Nejvyššímu soudu možnost vyjádřit se z judikatorního hlediska obsírněji k důležité otázce výkladu pojmu „okolnosti, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci“, i se zřetelem k následkům zdravotnických úkonů provedených tzv. *lege artis*.

Protože dovolání je přípustné, Nejvyšší soud přezkoumal ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. rozsudek odvolacího soudu bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněno.

Nejvyšší soud je ve smyslu § 242 odst. 3 o. s. ř. vázán uplatněným dovolacím důvodem, kterým dovolatel odvolacímu soudu vytýká nesprávné právní posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Ze skutkových zjištění a skutkových závěrů odvolacího soudu je proto Nejvyšší soud povinen vycházet a prověřit (ovšem jen prostřednictvím dovolatelových výhrad), zda odvolací soud při právním posouzení věci aplikoval právo na zjištěný skutkový stav zákona odpovídajícím způsobem.

Ani Nejvyšší soud nemá pochyb, že právní posouzení odpovědnosti žalované za škodu vzniklou žalobci, vymezené skutkovým závěrem odvolacího soudu (shodně soudu prvního stupně), podle něhož k poškození žalobcova zdraví došlo při operativním výkonu, provedeném *lege artis* tak, že pravá drátěná klička, poté co byla zavedena na místo, zasahovala dovnitř páteřního kanálu a utlačovala míchu, se řídí ustanovením § 421a obč. zák.

Ustanovení § 421a obč. zák. obsahuje skutkovou podstatu zvláštní objektivní odpovědnosti za škodu; jde o odpovědnost toho, kdo plní závazek (poskytuje zdravotnické služby), za nebezpečí či riziko způsobení škody, které je dáno povahou užitého přístroje či jiné věci, ovšem za předpokladu, že okolnosti, které škodu způsobily, měly svůj původ právě v konkrétní užitě věci či přístroji. Odpovědnost – za splnění ostatních předpokladů – je dána, jestliže škoda byla způsobena v důsledku kvalifikovaného působení – vlivem okolností přímo vyplývajících z povahy použitého přístroje či věci. Vznikne-li škoda v příčinné souvislosti s takovou okolností, nastupuje objektivní odpovědnost, již se na rozdíl od obecné úpravy nelze nijak zprostit.

Oba soudy čerpaly svá zjištění o příčině poškození žalobcova zdraví ze znaleckého posudku znalce MUDr. P. D., který

z doplnku svého posudku ze dne 6. 4. 2003 přesně popsal mechanismus poškození, v jehož důsledku žalobce ochrnl, tak, že pravá drátěná klička, poté co byla zavedena na místo, zasahovala dovnitř páteřního kanálu a utlačovala míchu, což bylo příčinou poškození míchy žalobce.

Skutková podstata objektivní odpovědnosti podle § 421a předpokládá příčinou souvislost mezi působením okolností, jež mají původ v povaze použité věci, a škodlivým následkem (v dané věci poškození zdraví). Nelze od sebe oddělovat, jak o to usiluje dovolatelka, samo o sobě statické působení (tlak na míchu) zavedené drátěné kličky na místě, od postupu při podsouvání kličky pod oblouky krčních obratlů. Použitím věci (přístroje) v daných souvislostech zákon rozumí ty úkony, které jsou nezbytné pro řádné fungování věci, popřípadě dosažení účelu (stavu) sledovaného jejím užitím. Má-li být dosaženo konečného stavu, který je zdravotním výkonem sledován, tedy v dané věci, že drátěné kličky fixují obratle, pak „okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci,“ se rozumí také ty souvislosti, které jsou vyvolány obecně užívanou technologií operativního výkonu při jejich zavádění.

Jinak řečeno, drátěné fixační kličky mohou být ve smyslu § 241a obč. zák. užity k poskytnutí zdravotnické služby jen tak, že při operativním úkonu, který se provádí tzv. naslepo, jsou zavedeny na místo. Proto ani nemůže být významné, zda k poškození zdraví (míchy) došlo již při vlastním zavádění drátěné kličky (podsouvání pod oblouky obratle), nebo až po její konečné fixaci, v důsledku nepříznivých anatomických poměrů páteře pacienta. Žalobce byl na svém zdraví poškozen tlakem drátěné kličky na míchu uvnitř páteřního kanálu. Právě tento tlak je okolností, jež poranění způsobila a jež

má původ v povaze věci užité při lékařském zákroku, tedy v charakteristické vlastnosti materiálu, kterou je tvrdost drátěné kličky.

Z těchto závěrů soudy obou stupňů správně vycházely.

Právní posouzení věci odvolacím soudem a na něm založené rozhodnutí se tedy dovolatelce prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu zpochybnit nepodařilo. Protože rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný, Nejvyšší soud dovolání zamítl podle § 243b odst. 2 o. s. ř.

10. K důkaznímu břemenu v případě odpovědnosti za škodu způsobenou povahou použitého přístroje nebo věci

§ 421a obč. zák.

Rozsah důkazního břemene, tedy okruh skutečností, které konkrétně musí ten který účastník prokázat, zásadně určuje hmotněprávní norma, tj. právní předpis, který je na sporný vztah aplikován. Z toho také vyplývá, kdo je nositelem důkazního břemene, tedy kdo z účastníků je povinen stanovený okruh skutečností prokázat, a jehož při nesplnění této povinnosti stíhá nepříznivý následek v podobě neúspěchu ve sporu. Důkazní břemeno ohledně určitých skutečností leží na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1823/2005

ASPI JUD93152CZ

Z odůvodnění:

Okresní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 29. 11. 2002, č. j. 15 C 140/96-345, zamítl žalobu na zaplacení částky 10 000 Kč a 60 000 Kč s příslušenstvím, požadovaných na náhradě bolestného a za ztížení společenského uplatnění, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud vyšel ze zjištění, že dne 3. 2. 1994 se žalobce v žalované nemocnici podrobil operaci, po níž u něj došlo ke zdravotním komplikacím, zejména k ochrnutí dolní končetiny. Po provedeném dokazování, zejména znaleckými posudky z oboru lékařství, dospěl soud k závěru, že vzniklá újma na zdraví žalobce není v příčinné souvislosti se základem provedeným v zařízení žalované. Nárok neshledal důvodným z hlediska obecné odpovědnosti podle § 420 obč. zák., neboť nebylo prokázáno, že by v průběhu operace došlo k chybě operátora a tím ke způsobení škody na zdraví, a ani z hlediska ust. § 421a obč. zák., když nebylo prokázáno, že by příčina škody spočívala v povaze přístroje nebo jakýchkoli jiných věcí, použitých při operaci.

K odvolání žalobce Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozsudkem ze dne 23. 11. 2004, č. j. 40 Co 306/2003-412, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a dokazování doplnil výslechem znalce, doplňkem revizního znaleckého posudku z oboru zdravotnictví a dalšími listinnými důkazy. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, neboť ani v průběhu odvolacího řízení nebylo zjištěno nic, co by vedlo ke změně zjištěného skutkového stavu věci. Shodně se soudem prvního stupně dovodil, že provedené důkazy neumožňují závěr, že nepříznivý zdravotní stav žalobce je v příčinné souvislosti buď s porušením povinnosti žalo-

vané věst operační výkon a následující poperační péči podle všech pravidel lékařské vědy, anebo s okolnostmi, které mají původ v povaze přístrojů nebo jiných věcí, jichž bylo použito při plnění závazku, a nebyly tak splněny předpoklady odpovědnosti žalované podle ust. § 420 obč. zák. ani podle ust. § 421a obč. zák.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a podává je z důvodu podle ust. § 241a odst. 2 písm. a) a písm. b) o. s. ř. Namítá, že podstatná vada v řízení spočívá v tom, že ačkoliv od počátku soudního sporu žádal předložení úplné zdravotnické dokumentace a straně žalované to bylo opakovaně ukládáno, a to i pod pohrůžkou uložení pořádkové pokuty, ve skutečnosti pořádková pokuta nebyla žalované uložena a žalovaná dokonce tvrdí, že některé materiály byly skartovány. Žalobce je přesvědčen, že v případě probíhajícího soudního řízení nesmělo ke skartaci dojít. Za další podstatnou vadu řízení považuje, že odvolací soud opomenul zabývat se odpovědností žalovaného z hlediska ustanovení § 421a odst. 1 a 2 obč. zák. S poukazem na posudek znalce prof. MUDr. L. S. uvádí, že pokud znalec spatřuje příčinnou souvislost mezi provedenou operací a následným poškozením zdraví žalobce, pak k tomuto poškození muselo dojít pouze prostřednictvím použitých věcí a přístrojů. Dle názoru žalobce se tak žalovaná nezprostila objektivní odpovědnosti. Navrhl, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu ust. § 241 odst. 1 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání není přípustné.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)].

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Přípustnost dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu se řídí ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dovolání je podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění přípustnost dovolání nezakládají – srov. ust. § 241a odst. 3 o. s. ř.) a současně se musí jednat o právní otázku zásadního významu. Právním posouzením ve smyslu ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je činnost soudu, při níž aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění, jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen

z důvodů uplatněných v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny.

Otázky předložené k posouzení dovolacímu soudu nejsou v dané věci otázkou zásadního právního významu ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř.

Pokud dovolatel má výtky proti způsobu vedení řízení a odvolacímu soudu vytýká, že neuložil žalované pořádkovou pokutu za nepředložení úplné zdravotnické dokumentace a za skartaci dokumentace, nejde o řešení právní otázky zásadního významu pro rozhodnutí ve věci. Tyto námitky lze podřadit pod dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., totiž že soud zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tento dovolací důvod však přípustnost dovolání nezakládá, neboť k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, lze v dovolacím řízení přihlížet, jen pokud je dovolání přípustné. V dané věci však dovolání podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné není. Výtka nesprávného, resp. neúplného právního posouzení odvolacím soudem není důvodná. Jak vyplývá z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, odvolací soud zjištěný skutkový stav věci posoudil jak podle § 421a obč. zák., tak podle § 420 obč. zák. a otázkou odpovědnosti žalované dle § 421a obč. zák. se na základě zjištěného skutkového stavu po právní stránce zabýval.

Dovozuje-li žalobce, že k poškození jeho zdraví muselo dojít prostřednictvím použitých věcí a přístrojů, nejedná se o námitky proti právnímu posouzení věci, nýbrž o otázku zjištění skutkového stavu a z něj vyvozených skutkových závěrů. Ta-

to otázka není otázkou aplikace práva, tím méně pak může být právní otázkou zásadního významu ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř., jež by založila přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Nesprávné skutkové zjištění zakládá dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř. (rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování). Uplatnění tohoto dovolacího důvodu však přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nezakládá (srov. např. R 8/1994).

Odvolacímu soudu nelze vytýkat nesprávný právní názor při posouzení věci z hlediska důkazní povinnosti účastníků. Námitka dovolatele, že se žalovaná nezprostila objektivní odpovědnosti podle § 421a obč. zák., nerespektuje rozložení důkazního břemene ve sporu. Rozsah důkazního břemene, tedy okruh skutečností, které konkrétně musí ten který účastník prokázat, zásadně určuje hmotněprávní norma, tj. právní předpis, který je na sporný vztah aplikován. Z toho také vyplývá, kdo je nositelem důkazního břemene, tedy kdo z účastníků je povinen stanovený okruh skutečností prokázat, a jehož při nesplnění této povinnosti stíhá nepříznivý následek v podobě neúspěchu ve sporu. Důkazní břemeno ohledně určitých skutečností leží na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí. Jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozhodnutí, odvolací soud při rozhodování o uplatnění nároku vycházel z právního názoru, že bylo povinností žalobce prokázat předpoklady odpovědnosti žalované za škodu, jež mu vznikla na zdraví. Právní názor odvolacího soudu vyslovený v jeho rozhodnutí na důkazní povinnost účastníků je správný a nečiní proto jeho rozhodnutí zásadně právně významným.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, není důvodu pro závěr, že by napadené rozhodnutí odvolacího soudu mělo po právní stránce zásadní význam, a je tedy zřejmé, že dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné.

Nejvyšší soud proto dovolání jako nepřípustné odmítl podle ust. § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř.

11. K přípustnosti dovolání v případě neprovedení navrženého důkazu revizním znaleckým posudkem

§ 421a obč. zák.

§ 237 o. s. ř.

Pokud se námitky dovolatele týkají otázek skutkových, tedy především toho, zda existuje příčinná souvislost mezi podáním léků a následným poškozením nervu, naplňují dovolací důvod podle ust. § 241a odst. 3 o. s. ř., jehož uplatnění v případě posuzování přípustnosti dovolání je podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vyloučeno. Stejně tak přípustnost dovolání podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nezakládá vadu řízení (neprovedení doplnění dokazování dalším revizním znaleckým posudkem), která je dovolacím důvodem podle ust. § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. a kterou lze uplatnit, jen je-li dovolání přípustné.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2007, sp. zn. 25 Cdo 297/2007
ASPI JUD98855CZ

Z odůvodnění:

Okresní soud ve Zlíně rozsudkem ze dne 6. 4. 2005, č. j. 11 C 184/98-219, ve spojení s usnesením ze dne 15. 11. 2005,

č. j. 11 C 184/98-232, zamítl žalobu na zaplacení částky 47 500 Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobkyně dne 2. 7. 1996 nastoupila lázeňskou léčbu u žalované, kde jí byla dne 6. 7. 1996 s jejím souhlasem aplikována injekce 10 ml anestetika M. pomocí 6 až 7 vpichů do oblasti beder, protože si stěžovala na bolesti v bederní části páteře, a když si začala stěžovat na intenzivnější bolesti, ošetřující lékaři jí po předchozím vyšetření aplikovali další léky a následujícího dne byla převezena do K. B. n. ve Z. a následně do nemocnice v H. K. V pracovní neschopnosti byla od 2. 7. 1996 do 16. 4. 1997 a za tuto dobu požadovala na náhradě za ztrátu na výděлку v době pracovní neschopnosti 47 500 Kč. Soud prvního stupně ustanovil znalkyni z oboru zdravotnictví MUDr. H. N. k vypracování znaleckého posudku, podle jehož závěru příčinou dlouhodobé pracovní neschopnosti žalobkyně nebyla nesprávná aplikace léku – injekce 10 ml M. pomocí krátké jehly formou tzv. subkutánních pupenů, jenž jí byl během léčby u žalované podán dne 6. 7. 1996. K poškození nervového kořene nemohlo totiž při tomto způsobu aplikace léku vůbec dojít, neboť lék byl aplikován pod kůži, kde vzhledem k anatomickým poměrům člověka nemůže způsobit poškození nervových struktur. Protože proti tomuto znaleckému posudku vznesla žalobkyně námitky, soud ustanovil F. v. I. U. K. v P. k vypracování revizního znaleckého posudku. Členové komise, kteří revizní znalecký posudek vypracovali, se ztotožnili se závěry znalkyně MUDr. H. N. a shodně uvedli, že zde není dána kauzální spojitost mezi provedeným lékařským zákrokem během léčby v L. a následnou pracovní neschopností žalobkyně. Na základě těchto zjištění soud dospěl k závěru, že sice žalobkyni vznikla škoda v důsledku pracovní neschopnosti, spočívající v ušlém výděлку, avšak není dána příčinná souvislost mezi jednáním žalované a vzniklou škodou, a proto žalobu zamítl.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně rozsudkem ze dne 9. 3. 2006, č. j. 60 Co 320/2005-242, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé potvrdil, změnil jej jen ve výroci o náhradě nákladů řízení a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně. Konstatoval, že nebyly shledány žádné rozpory v závěrech obou znaleckých posudků, a proto není důvod k vypracování dalšího znaleckého posudku, jak požadovala žalobkyně, zvláště za situace, kdy námitky žalobkyně byly vyvráceny výsledkem znaleců.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a podává je z důvodu podle ust. § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., tj. že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Odvolacímu soudu vytýká, že neustanovil dalšího znalce a neuložil mu vypracovat další revizní znalecký posudek, který by přezkoumal provedené znalecké posudky. Namítá, že odvolací soud nesprávně vyložil ust. § 127 odst. 2 o. s. ř., a proto neprovedl revizní znalecký posudek, v čemž spatřuje závažnou vadu řízení, jež měla vliv na nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolatelka trvá na všech vznesených námitkách a uvádí, že právě injekční dávka 10 ml M. jí způsobila ochrnutí končetiny a že je dána kauzální spojitost mezi tímto lékařským zákrokem a následnou újmou na zdraví. Namítá, že další návrhy na posouzení nesrovnalostí v zápisech jednotlivých léčebných zařízení (např. o době vzniku bolesti, reakce pacientky apod.) nebyly soudem vzaty v potaz. Za otázku zásadního právního významu považuje posouzení, zda při výrazných pochybnostech o správnosti znaleckého posudku je nutné zadat revizní znalecký posudek. Navrhla, aby dovolací soud na-

padený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu ust. § 241 odst. 1 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání není přípustné.

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu upravuje ust. § 237 o. s. ř.

Podle ust. § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu i proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)].

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

V posuzovaném případě žalobkyně dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek (výrok ve věci samé) soudu prvního stupně, jedná se tedy o to, zda je dovolání přípustné podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Dovolání je podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek a současně se musí jednat o právní otázku zásadního významu; způsobilým dovolacím důvodem je tedy důvod podle ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Právní posouzení je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu nesprávně vyložil, popř. ji na zjištěný skutkový stav nesprávně aplikoval. Zásadní právní význam pak má rozsudek odvolacího soudu zejména tehdy, jestliže v něm řešená právní otázka má zásadní význam nejen pro rozhodnutí konkrétní věci (v jednotlivém případě), ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu), nebo obsahuje-li řešení právní otázky, které je v rozporu s hmotným právem. Jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání nezakládají.

Z vylíčených důvodů dovolání vyplývá, že dovolatelka nesouhlasí především s tím, jak soudy zjistily skutkový stav v projednávané věci, a tvrdí, že právě nesprávná aplikace léku způsobila její závažné zdravotní problémy s následnou pracovní neschopností a že s ohledem na skutkové okolnosti případu byly dány důvody pro provedení dalšího revizního znaleckého posudku. Námitky dovolatelky, pokud se týkají otázek skutkových, tedy především toho, zda existuje příčinná souvislost mezi podáním léků a následným postižením nervu, naplňují dovolací důvod podle ust. § 241a odst. 3 o. s. ř., jehož uplatnění v případě posuzování přípustnosti dovolání je podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vyloučeno. Stejně tak přípustnost dovolání podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nezakládá ani dovolatelkou vytýkaná vada řízení (neprovedení doplnění dokazování